

argus

In opstand

pag 06

Paella eten en even een uurtje slapen

In Spanje heeft opstand helemaal geen zin

pag 20

Van purperen gewaad naar geel hesje De veranderende rol van kleding

pag 28

Guerrillero Heroico De impact van een wereldberoemde foto

Colofon

EINDREDACTIE

Thomas van Royen
(voorzitter)
Rutger Loof
(secretaris)
Huub Mol
(penningmeester)
Anneloe Brakel
(activiteiten)
Gijs Toussaint
(PR)
Steven de Boer
(vormgeving)

REDACTIE

Ivo van Arendonk
Stuart Duncan
Berend van der Hoop
Achmed Majid
Max Yvo van Meer
Mariëtte Peutz
Lennart van der Ree
Maud Roelse
Teddy Scholten
Felix Smit

08
Hoe is het om UHSK-DJ te zijn?

16
Zimbabwe's solution to mental health

18
Hoe een man letterlijk op ramkoers ging

22
De demonstratie in Hong Kong op posters

04 Redactievraag

UHSK

05 *Bestuursbabbels*: De cantus
achter de schermen

06 *Buitenland*: Spaanse Opstand

08 De onmacht van de DJ

Politiek & Maatschappij

09 Waar protesteren we eigenlijk
tegen?

10 Staken

12 Over de muur?

14 Anorexia: een innerlijke opstand

16 Zimbabwe's solution to mental
health

Opmerkelijk

17 Naar verluidt: het belangrijkste

18 nieuws in een notendop
Killdozer: de ongelukkige
kruising tussen wraakzucht en
vindingrijkheid

Kunst & Cultuur

20 Van statussymbool naar
protestmiddel

22 De beeldende demonstranten
van Hong Kong

24 *Kunstmatig*: De oorsprong van
Modernisme

25 De charmante pietluttigheid van
het WK darts

26 Verloren in de mediastaar

Uitgelicht

28 Guerrillero Heroico: over het
leven van een foto

31
Hoe een revolutie ook geweldloos kan

34
History Memes voor de rechter

26
De val van de mediaverslaving

30 *Beeld in Beeld: De schoolspijbelaar*

Geschiedenis

- 31 No Guns but Roses
- 32 De kinderen van Versteegh moeten onder de wol
- 34 *Historical Court: History vs. History Memes*

Proza & Poëzie

- 36 Nacht in de UB: een spookverhaal
- 38 Dag

Redactioneel

Opstand kent veel vormen en maten. Mondiaal komen mensen in opstand tegen milieuvuilers, landelijk zijn het boeren die het niet eens zijn met het stikstofbeleid of wordt Zwarte Piet bekritiseerd vanwege racisme, terwijl lokaal protest zich bijvoorbeeld liet zien in Duindorp rond de afgelopen jaarwisseling. Ook lijkt opstand een tijdloos verschijnsel. Onderdanen verweerden zich tegen hun vorst, slaven kwamen in opstand tegen hun onderdrukkers, hippies kwamen in actie tegen zinloos geweld en feministen aanvaard(d)en de bekrompen rollen die de maatschappij creëerde niet langer.

In deze editie van de Argus wordt het thema opstand in al zijn geuren en kleuren neergezet. Anneloe en Ivo plaatsen met hun stukken het thema in een historisch perspectief, Gijs begeeft zich te midden van de immateriële overblijfselen van de val van de Berlijnse Muur, Felix vertelt een bijzonder verhaal van een rebellerende eenling, Mariëtte beschrijft de impact van een opstandige geest op het lichaam en Achmed kijkt hoe het met het opstandige denken van tegenwoordig is gesteld. Opstand wordt niet alleen in woorden uitgedrukt: Steven omschrijft het imago van Greta Thunberg in *Beeld in beeld*, Maud analyseert de tijdloosheid van een wereldberoemde foto en Lennart laat ons de verschillende beeltenissen van het opstandige Hong Kong zien. Opstand kan zich eveneens via culturele vormen uiten: in het stuk van Teddy komt modieuze opstand naar voren en Rutger schetst een aantal rebellerende trekken van de kunstwereld.

Voor wat afwisseling zijn er ook nog artikelen buiten het thema geschreven. Zo neemt Huub ons mee naar de wonderlijke wereld van het darten, schrijft Berend hoe het is om op een FeCo-feest te draaien, kijkt Stuart naar een krachtig initiatief van Zimbabwaanse gemeenschappen en wordt er in de Historische rechtbank van Max een bekende berecht. Al met al een hoop leesplezier.

Thomas

Stuart Duncan

Ignorance, stupidity, the status quo, patriarchy, traditions for tradition sake... the list goes on, but there is not much space here to air out my gripes with society!

Thomas van Royen

Ik kom in opstand tegen kerstmuziek die buiten Kerstmis wordt gedraaid, er zijn speciaal drie dagen waarop je die oncreatieve herrie mag draaien.

Steven de Boer

Ik kom in opstand tegen iedereen die de term 'stiltecoupé' als aanmoediging ziet om luidruchtig over de telefoon die mislukte date van gisteravond te bespreken.

Ivo van Arendonk

Tegen de linkse elite.

Anneloe Brakel

Tegen prinses Azula van de Vuurnatie.

Gijs Toussaint

Ik kom in opstand tegen mensen die in de UB een plek claimen en dan weggaan voor allerlei avonturen. En dan specifiek de mensen die maar een paar kleine spullen op tafel laten liggen waardoor ik halverwege de boekenplank ben en als een pannenkoek weer terug moet.

Mariëtte Peutz

Groenten in de supermarkt in plastic, flare broeken zonder vorm, zoete popcorn en sissen. Ook tegen schending van mensenrechten, discriminatie en ongelijkheid enzo.

Redactievraag

Waartegen kom jij in opstand?

Max Yvo van Meer

When Bol.com says my package will take two days to arrive and it takes three days.

Huib Mol

Harry Mens

Lennart van der Ree

Ik kom in opstand TEGEN het boerenprotest, wat een flauwekul!

Maud Roelse

Ik ga op de barricaden voor je gewoon fatsoenlijk aan de verkeersregels houden. Hoezo is stoppen voor een rood licht en je hand uitsteken burgerlijk, suf of provinciaals?!?

Felix Smit

Ik kom in opstand tegen Peter R de Vries op de televisie.

Rutger Loof

Ik ga het gevecht aan tegen het Galactische Keizerrijk. Ik loop toch helemaal geen gevaar, stormtroopers kunnen niet mikken!

Achmed Majid

Op dit moment nergens tegen.

Teddy Scholten

Tegen mensen die hun pinpas al in het apparaat steken voordat alles gescand is. Als je zoveel haast hebt, waarom liep je de afgelopen drie uur rondjes door de winkel dan?

Berend van der Hoop

Hoewel er een heleboel mis is met het systeem, ben ik tevreden genoeg met mijn leven en leefomgeving om niet in opstand te komen tegen de gevestigde orde. Stiekem ben ik ook een beetje te lui.

De cantus achter de schermen

Bestuursbabbels

Door Julian Dubbeld

Voor me zwaait Omar Bugter met zijn das. Rechts van me zie ik Sam Bus van de tafel vallen. Glazen vallen, bier wordt gegooid. Op het podium staat Mike Versteeg. Hij zingt niet zelf, maar wordt door de uitbundige menigte toegezongen. Iedereen heeft een grote glimlach op het gezicht. Dit enthousiasme had Mike zelf niet verwacht, noch hadden de aanwezigen de aanwezigheid van Mike verwacht. Deze uitbarsting van vreugde doet denken aan een volksfeest dat wordt gevierd ten einde van een opstand, een revolutie of een oorlog.

De Utrechtse Historische Studentenkring ‘vierde’ op 12 december 2019 de cantus. Onder aanvoering van de Activiteitencommissie en procantoren Jacob Umland en Wiebe Reints werd één van de mooiste activiteiten in mijn nu toch wel lang durende periode bij de Kring georganiseerd. Voor hen gingen een aantal maanden van hard werken vooraf aan deze twee uur durende ontploffing. Als commissieverantwoordelijke van de Activiteitencommissie en als goede vriend van Jacob en Wiebe, heb ik veel plezier beleefd aan de voorbereidingen van de cantus.

Deze voorbereidingen begonnen al op 10 september 2019. Ikzelf was toen nog niet eens officieel ingestemd als bestuurslid. Lennart van der Ree, de voorzitter van de Activiteitencommissie, appte mij deze dag met de vraag of het mogelijk is om de cantus op 12 december te organiseren. Het was een hele opluchting dat dit al zo snel in het collegejaar gebeurde, aangezien er in recente jaren regelmatig problemen zijn geweest met Unitas, waar het evenement altijd gehouden werd. Een maand later sloot ik voor het eerst aan bij de Activiteitencommissie om kennis te maken met de gehele commissie. Daar dropte ik het idee om Mike Versteeg naar de cantus te halen. Mike Versteeg was razend enthousiast, net zoals de Activiteitencommissie zelf.

De promotie voor de cantus begon, maar het idee om Mike Versteeg naar de cantus raakte een klein beetje – mede door praktische redenen – in de vergetelheid. Lennart en de Activiteitencommissie volhardden echter. Zij vroegen het bonusbudget aan bij ons en verhoogden de prijs voor de Cantus met één euro. Mike was nu óók financieel rond! Er werd afgesproken dat de komst van onze volksheld volledig geheim moest blijven om op

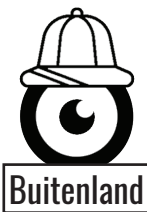
deze manier Unitas uit zijn voegen te laten barsten.

Een week later – we bevinden ons nu in de laatste week van november – werden Jacob en Wiebe bekendgemaakt als procantoren. Onder het motto ‘je mist meer dan je meemaakt’ gingen zij in de twee weken voorafgaand aan de cantus hard aan de slag. Ze bekeken video’s van Vlaamse Cantus (niet: Cantussen), maar dachten bovenal na over elk detail van de cantus. Daarmee waren ze erg innovatief. Ze voegden het strafbankje toe aan het programma en bedachten een aantal interactieve opdrachten. Toen vervolgens het bericht naar buiten kwam dat de cantus – ook na verkoop van de *late bird tickets* – stijf uitverkocht bleek te zijn, drong bij iedereen achter de schermen door dat dit een onvergetelijke cantus zou worden.

In de laatste week was het aan de Activiteitencommissie en de procantoren om de laatste praktische dingen te regelen. De eerstejaarsleden haalden de pullen en printten de codices. Verder was de rest van de Activiteitencommissie druk in de weer met het schoonmaken van de resterende pullen en de gieters. Op de dag van de cantus werd alles gereed gemaakt bij Unitas. Ik heb vervolgens gezellig een avond gegeten met de Activiteitencommissie en de procantoren. De sfeer zat er goed in: er werd gelachen om de opdrachten van de procantoren en er werd druk gefantaseerd over het optreden van Mike Versteeg.

Rond half 9 liep Unitas vol. De Activiteitencommissie en de procantoren verwelkomden maar liefst 120 aanwezigen! Vanaf dat moment was het alleen nog maar genieten. Voor mij was dat als beul van de strafbank. Er lag echter nog een valkuil op de loer. Het moest geheim blijven dat Mike Versteeg zou optreden! Wonder boven wonder lekte het niet uit. De geluidsman van Mike was namelijk de gehele cantus bezig met het opzetten van de geluidsset.

Uiteindelijk is alles volledig volgens plan gegaan. “Iedereen werd gewoon gek”, zo vatte Mike Versteeg alles treffend samen. De cantus werd een schitterend evenement. Ik wil daarom de Activiteitencommissie en de procantoren via deze weg nog eenmaal bedanken. Als commissieverantwoordelijke was het heel erg vet om dit proces op de voet te volgen. Bedankt!

Spaanse Opstand

Door Kas van der Horst

Elke dag loop ik langs het graf van de Hertog van Alva. De IJzeren Hertog ging vierenhalf eeuw geleden ook op Erasmus in een ver land. Waar ik de Spaanse cultuur ontdek, ging het *El Gran Duque* vooral om de Spaanse levenswijze op te leggen aan wat opstandigen in een koude, verre uithoek. Studenten uit Zutphen dragen misschien nog wel herinneringen mee aan de manier waarop Alva de Spaanse superioriteit demonstreerde. De eerste keer dat ik een biertje dronk met Spaanse geschiedenisstudenten begonnen ze over *El Duque de Alba* en *Guillermo de Orange* (NL: fijn uitgedoste barbaar). Hun held Alba ging even orde op zaken stellen. De grootste oorlogsmisdadiger uit onze opstand ligt hier daarom ook in een gigantisch klooster begraven. Een grote tombe met veel franje en zonder een plakkaat over zijn optreden in Haarlem. Spanjaarden houden sowieso niet van opstand. Alles over je heen laten komen is de enige manier om Spanje te overleven. Pas na vijf weken kon ik inloggen op de het Salamancaanse Blackboard. Weinig docenten lagen wakker van Erasmusstudenten die de eerste maand niet bij de lesstof konden. Alles op zijn tijd.

Dat de gemiddelde Spanjaard alles maar op zijn beloop laat gaan komt waarschijnlijk door iets essentieels aan de Spaanse staat. Sinds zijn oprichting zijn er namelijk opeenvolgende opstanden gaande. Van wat koude provincietjes naar boze Portugezen tot opstandige

Mexicanen, geen moment rust. Lijkt het ene probleem te zijn opgelost, dan blijken Basken zich gekrenkt te voelen en als je een keer wil vliegen bezetten temperamentvolle Catalanen het vliegveld. Waarom zou je je ook zorgen maken over iets banaals als het feit dat het drie weken duurt voordat je wifi is aangesloten, als elke dag je thuisland uit elkaar kan vallen? Nee, lekker naar je 11 uur college en verrast zijn als je docent al om 11:15 binnenloopt. Daarna lekker paella eten en even een uurtje slapen om bij te komen van de zware ochtend. Niet te lang natuurlijk want om 18 uur begint je tweede college van de dag alweer.

Een tien voor aanwezigheid past misschien niet binnen de Hollandse logica, maar ik laat het lekker over mij heen komen.

Een syllabus? Nee joh, de docent bedenkt gewoon ter plekke waar het tentamen over gaat. Zo mocht ik laatst als tentamen één van de aangeboden zes vragen uitkiezen om te beantwoorden. Gelukkig was er ook nog een bonusvraag. Die begon als volgt: *Hoewel we dit niet hebben behandeld ben ik toch benieuwd naar jouw visie op de opstanden die op dit moment in Chili en Bolivia aan de gang zijn.* Ik had er de ballen niet voor maar ik vond het toch mooi dat er studenten waren die drie maanden lang naar

college kwamen, zestien artikelen hadden voorbereid en dan gewoon die zes ECTS binnen harkten met een opiniestukje over waarom de gemiddelde Chileen ineens zo boos is. Waar onze tentamens op beoordeeld gaan worden? Geen idee, maar twintig procent van mijn cijfer heb ik in ieder geval al binnen. Het enige wat ik daarvoor moest doen was elke week een kruisje achter mijn naam zetten. Een tien voor aanwezigheid past misschien niet binnen de Hollandse logica maar

ik laat het lekker over mij heen komen.

Eerlijk is eerlijk, dat 10 uur college op vrijdagochtend werd nog wel eens overgeslagen en die daarop van 12 uur werd ook niet altijd gehaald. 12 uur klinkt best te doen, denk je? Zoals alles in Spanje heeft ook uitgaan zijn eigen tempo. 11 uur 's avonds afspreken (half 12 Spaanse tijd) om ff een biertje in te drinken. Dan terrasje pakken waar je twee halve liters voor drie euro krijgt. Om een uurtje of twee is het misschien tijd voor wat sterkers, een litertje *agua de Valencia* voor de prijs van een biertje in de Tivoli. Het begint wel gezellig te worden en tegen vieren hoor je de eerste geluiden van mensen die ergens willen gaan dansen. Je bent hier toch om cultuur te snuiven dus je gaat maar mee. Voor je het weet zie je de zon opkomen en begin je te twijfelen of dat college zometeen nog wel haalbaar is. Je besluit te mikken op het college van 12 uur en hoopt op een wederopstanding van Bijbelse proporties. Het lukt nog net wat te eten maar al gauw blijkt een vroege en extra lange siësta de enige mogelijkheid. Het weekend was blijkbaar donderdagmiddag al begonnen.

In opstand gaan heeft hier in Spanje helemaal geen zin, uiteindelijk komt alles vanzelf wel goed.

Gelukkig houdt een plaatselijk fenomeen mijn leven dragelijk. Een socioloog kan er waarschijnlijk op promoveren, maar na drie maanden ben ik nog steeds niet achter de reden van dit cultuurverschijnsel gekomen: *op vrijdag wordt er niet uitgegaan*. Je kan een potje gaan poolen maar daar blijft het wel bij. Op donderdag en zaterdag staan de straten vol met drinkende studenten, op vrijdag doen de proppers niet eens hun best je binnen te praten. Of de Hertog van Alva hiermee te maken heeft weet ik niet; het schijnt wel dat onze opstand begon nadat de Hertog met ijzeren hand verbood nog op vrijdag uit te gaan. Hier in Spanje wordt nog lekker ouderwets over het graf geregeerd. De naam van Franco heb ik slechts één keer horen vallen, met een ongemakkelijke stilte tot gevolg. Nee, de twintig jaar-vuistregel gaat niet op als het over je eigen verleden gaat. In China geldt eerder de tweehonderd

jaar-vuistregel. Mijn Chinese docent geeft alleen les over China tot het jaar 1800. Elke verwijzing of opmerking over de laatste tweehonderd jaar glijdt als water van hem af. Ja, dat heeft de Universiteit van Salamanca wel goed voor elkaar. Een Chinees die Chinese geschiedenis geeft, een Argentijn die Latijns Amerika behandelt, een oude Franquista die over democratische transities spreekt en mijn Portugees docente die ons vooral over Portugese cultuur leert door half november lekker twee weken op vakantie te gaan. Maar dat mag allemaal. Die twintig uur college in de week is anders wel heel moeilijk te handhaven. In opstand gaan heeft hier in Spanje helemaal geen zin, uiteindelijk komt alles vanzelf wel goed.

Terug naar de IJzeren Hertog. Ik ben een inzamelactie begonnen. Volgende keer dat je in De Vrienden staat, sla dan even een pintje over en maak een euro of drie aan mij over. Het leek mij wel gepast om aankomende 1 april, 447 jaar later, de Hertog van Alva zijn bril terug te geven.

De onmacht van de DJ

Door Berend van der Hoop

Het is donderdagavond tien uur en ik zet mijn fiets neer onder toezicht van de Britse hoeren. Ik loop voorzichtig het steile trappetje af en schuifel langs de muur naar de deur bij het Amstel-bord. Binnen klinkt al het gedreun van muziek, maar er zijn nog weinig mensen. De vloer is nog schoon en ik hoef me geen zorgen te maken dat ik op een minuscule helling volledig op mijn plaat ga. Het feest komt straks pas op gang. Ik kom bijna altijd zo vroeg, want ik vind het gezellig nog even bij de bar te zitten, de themaversiering te bekijken, en met mensen te ouwehoeren. Ook vergeet ik niet me elke keer weer te verbazen over het feit dat in het jaar dat het K-Sjot dicht is geweest, ze de muren wel hebben geschilderd maar geen hand hebben omgedraaid om de wc's te repareren. Het belangrijkste dat ik in de stilte voor de storm doe, is checken of alles met de apparatuur wel goed zit. Ik zal namelijk ergens in de komende zes uur een dj-set moeten draaien.

Al sinds halverwege mijn eerste jaar als student is dit hoe het bij elk FeCo-feest voor mij gaat, en dat vind ik top. Hoe graag ik ook mijn eigen muzieksmaak er doorheen zou willen drammen, hoe moeizaam de draaitafels soms ook meewerken, ik geniet ervan studentenmuziek te draaien voor een grote groep vrienden. Daarnaast is de ervaring van het draaien op een FeCo-feest van de UHSK in het K-Sjot uniek. De DJ-booth achterin de welbekende zuipkelder staat op een verhoging, waardoor je als DJ precies over alle hoofden heen kan kijken. Dit geeft een bijzonder gevoel van macht en invloed, je ziet alles wat er gebeurt en bepaalt de sfeer van het feest. Het voelt alsof het allemaal van jou is, alsof jij het allemaal bestuurt. Toch maak ik als DJ een stuk minder uit dan je zou denken; ik zit vastgeketend aan de draaitafel. Ik kies ervoor om in mijn eentje te draaien, omdat ik dan mijn hele set zelf kan opbouwen. Dat is leuk en aardig, maar wil ik bijvoorbeeld naar de wc? Kan niet. Wil ik nog een biertje? Waar blijft dat FeCo-lid dan? Zie ik iets in het publiek wat me niet aanstaat? Jammer voor mij. Ik moet me bij die twee vierkante meter achterin houden, want die

platen draaien zichzelf niet. En zeker met het barrel dat wij een draaitafel noemen waarmee we het elk feest weer moeten doen, moet je constant met je kop erbij blijven.

Wanneer de massa voor me opeens een versnelling omhooggaat

Maakt dit alles mij zoveel uit dan? Nee, absoluut niet, het is onderdeel van het vak. Het blijft elke keer fantastisch om dit voor de UHSK te doen. Daarnaast heb ik ook helemaal geen tijd om me ergens druk over te maken, het draaien vergt veel te veel concentratie. Zoveel dat ik meestal maar een biertje of twee weg krijg in die anderhalf uur. Gek genoeg voelt het alsof het er tien waren zodra de koptelefoon weer neergelegd wordt. De reden dat ik dit al drie jaar doe, en nog wel een tijdje blijf doen, is de reacties van feestende geschiedenisstudenten. Niet alleen persoonlijk als ik mij weer op de dansvloer begeef, maar ook tijdens het draaien, wanneer de massa voor me opeens een versnelling omhooggaat. Voor een DJ is er geen grotere voldoening. Mocht je dit bizarre gevoel dat ik ervaar ook eens willen meemaken, kom gerust even naast me staan op het volgende feestje. Kijk even mee naar welke nummers er gedraaid worden, en vooral naar de feestgangers voor je. Ondanks mijn diepe concentratie zal dat de sleur van de knoppen enigszins doorbreken. Onthoud echter één regel: neem geen cola mee.

Waar protesteren we eigenlijk tegen?

Door Mariëtte Peutz

“Waar protesteren we eigenlijk tegen?”

Een vraag die wel eens voorbij is gekomen in ludieke sketches over de gele hesjes. Toch is deze vraag het bekijken waard. “Tegen het systeem”, luidt het antwoord dan vaak. We protesteren tegen nieuwe wetten en beleid of tegen een gebrek aan overheidsactie in bepaalde situaties. Het idee is dat we deel uitmaken van het systeem, toch? Het idee van de democratie is dat we dan ook actief deelnemen aan dat systeem, dat het systeem zich naar ons vormt. We hebben hier al millennia lang ideeën over. Zo zijn opstanden binnen het denkbeeld van sociaal-contractdenkers zoals Thomas Hobbes, John Locke en Rousseau, vroegmoderne filosofen, een beetje gek. Zij spreken van een vrijwillige overhandiging van de macht. Daar is geen sprake van binnen onze rechtsstaat.

Deze filosofen spreken van een sociaal contract. Dit is het idee dat men vrijwillig rechten opgeeft aan een soeverein - een hogere macht die hiermee de autoriteit verkrijgt, in veel gevallen de staat. Dit kan expliciet of stilzwijgend gebeuren. Volgens Hobbes stapt men hiermee uit de natuurtoestand; een toestand van oorlog van iedereen tegen iedereen. In de filosofie van Hobbes staat de soeverein boven het volk, hij is alleen gebonden door de plicht om het volk te beschermen. Dit doel heiligt de middelen die hij gebruikt. Rousseau filosofeerde een eeuw later dat de soeverein het volk is, het sociaal contract is een vrijwillige samenwerking van het volk. In alle gevallen gaat het dus om een vrijwillige overgave. Men heeft zelf voor het systeem gekozen. Gek om er dan tegen in opstand te komen toch? Je kan namelijk ook gewoon weer terug naar de natuurtoestand, *you do you*.

Dat is alleen niet meer van deze tijd. Menig rechtenstudent is bekend met het Romeins recht, het fundament van de rechtsstaat. Hier heerste het recht binnen de stadstaten. Buiten deze muren was je, zou je kunnen zeggen, in een natuurtoestand. Je werd pas beschermd door en onderworpen aan het Romeins recht als je een Romeins burger was. Slaven en andere volkeren binnen de steden waren minderwaardig, zo telde een getuigenis minder zwaar. Wel waren ze nog deel van het systeem en daarmee strafbaar als zij misdaden begingen. In de Verlichting, dus na Hobbes en Locke, begon men het autoriteitsgeloof te betwijfelen. In de negentiende eeuw werd deze vorm van burgerrecht nog verder in twijfel getrokken. Toen kwamen namelijk de mensenrechten op. Het was toch een beetje sneu voor de mensen die buiten het recht vielen en daarmee ook niet beschermd werden. In de nieuwe grondwetten werd dus iedereen opgenomen. Artikel 1 van de Nederlandse grondwet stelt dat deze geldt voor “allen die zich in Nederland bevinden”. Een territorium-gebonden kwestie dus. Als je een Nederlandse burger bent, is het strafbaar

om niet geregistreerd te zijn. Mensen die geen Nederlandse burger zijn vallen onder het vreemdelingenrecht. Zij worden hiermee ook berecht, ze worden beschermd en zijn strafbaar voor misdaden. Dit vreemdelingenrecht is niet een Hollandse gekkigheid, het is vastgelegd in allerlei internationale verdragen, zoals de *Dublin Regulations*. Je hebt dus geen keus. Je wordt onderworpen aan de autoriteit van de staat, of je het nou wilt of niet.

De eerder genoemde filosofen bieden ook ruimte voor opstanden. Deze mogen dan alleen plaatsvinden als de soeverein faalt in het beschermen van het volk. Volgens Locke mag de soeverein dan ook omvergeworpen worden. Dit mag echter alleen als mensen die géén belang hebben bij de controversiële kwestie het ook eens zijn met de omverwerping. Bij de meeste coups, burgeroorlogen en opstanden is dit niet het geval. De mensen die zelf zijn aangedaan, protesteren.

De protestanten hebben echter niet per se het omverwerpen van de staat of deze politieke filosofie in het achterhoofd. Opstandelingen willen vechten voor veranderingen binnen het systeem. De bedoeling is dat de democratie daar al voor zorgt. Hier gaat dus iets mis. De ideeën van het sociaal contract passen niet meer binnen onze rechtsstaat. We zijn nog altijd bezig met de vraag die stelt hoe we alle rechten van alle burgers zoveel mogelijk kunnen beschermen. Toch wordt de staat nog wel eens gezien als een grote, boze, kwaadaardige soeverein.

Het was eind 2007 toen mijn broer in de krant stond. Hij had zich die week ontpopt tot de ongekozen leider van het protest tegen een verplicht quotum van 1040 lesuren per jaar op zijn middelbare school. Wat er precies in het artikel stond weet ik niet meer maar wat ik wel weet is dat mijn buurvrouw de krant aan mijn moeder liet zien, waarna laatstgenoemde - om een voor mij nog steeds onbekende reden - ontplofte van woede. Zo eindigde de carrière als protestleider van mijn broer al voor die goed en wel begonnen was. Een aantal jaar later vond ik in de krochten van het internet nog wat legendarische beelden van de staking, waar honderden leerlingen op het plein stonden en docenten van een afstand werden uitgescholden voor onder meer 'kutmongool'. Mooie tijd.

Tja, dat was 2007. In de jaren erna bleef het lange tijd stil rondom stakingen in Nederland. Of ik moet iets gemist hebben. Blijkbaar was de jeugd tevreden of was er niet genoeg eensgezindheid om een staking te beginnen. Jammer, want als ik beelden zie van de protesten tegen de plaatsing van kruisraketten in Nederland in de jaren tachtig, bekruipt me al snel een gevoel van weemoed. Ik was er graag bij geweest. Dan had ik mezelf in de spiegel kunnen aankijken, wetende dat ik in ieder geval moreel juist was en actie ondernam voor een betere wereld. Die twee dingen mis ik een beetje in mijn huidige leven, aangezien ik elke week bewust vlees koop met een één-ster-keurmerk (dieren die een vreselijk leven

hebben gehad, eet smakelijk!) en dat ik kleren koop waar kinderen van zeven jaar oud wellicht voor hebben lopen zweten in Bangladesh. Ook van vliegschaamte heb ik geen last. In december vloog ik heen en weer naar Manchester, terwijl er genoeg andere manieren zijn om daar te komen die ook nog eens beter zijn voor het milieu.

Hoe ouder ik word, ik ben nu 22, hoe meer ik mij afvraag wat ik zou hebben gedaan als ik historische gebeurtenissen zie die hebben plaatsgevonden. Een paar jaar geleden dacht ik nog dat ik Joden in huis gehad zou hebben tijdens de Tweede Wereldoorlog maar inmiddels ben ik geneigd te denken dat ik me bij het eerste en beste NSB-blad aangesloten zou hebben als ik daarmee wat extra voordeel zou hebben kunnen verkrijgen. Dus ik durf wereldleiders niet zo goed meer mijn middelvinger te tonen tijdens demonstraties.

Tuurlijk, klimaatverandering is kut en daar moeten we wat tegen doen, maar in hoeverre is de mens daar debet aan? Ik zou zeggen: volgens negen van de tien wetenschappers is de mens daar (deels) verantwoordelijk voor dus laten we eens even wat minder CO2 produceren? Maar *De Telegraaf* voert altijd wel weer een wetenschapper op die het tegendeel beweert en Thierry Baudet vindt veel maatregelen gericht tegen klimaatverandering ook grote onzin. Dat heet twijfel zaaien. En leg dan maar eens uit aan die vrachtwagenchauffeur uit Uffelte dat hij per maand meer moet gaan betalen

omdat we in Nederland minder CO2 willen uitstoten.

Ergens tussen de trekkers in dook ook nog een grafkist op waar 'Jesse' op stond, een verwijzing naar de voorman van Groenlinks.

Dus: eensgezindheid om iets tegen klimaatverandering te doen gaat ook moeilijk worden. Je merkt het al aan de betogingen tegen klimaatverandering. Tuurlijk zijn dat relatief grote protesten maar het zijn zeker niet de honderdduizenden mensen die in de jaren tachtig actief waren. Wat dat betreft zijn de demonstraties van de boeren die afgelopen november plaatsvonden grootschaliger. Wel leuk op zich, al die trekkers in Den Haag, maar toch begonnen de boeren mij tegen te staan. Is het omdat Geert Wilders en Thierry Baudet de staking hebben geëist en zichzelf als redders van de boeren presenteerden? Of is het omdat ik me erger aan de laster tegen autoriteiten? Feit is dat ik het een onaangename bedoeling vond. Ergens tussen de trekkers in dook ook nog een grafkist op waar 'Jesse' op stond, een verwijzing naar de voorman van GroenLinks. Mark van den Oever, voorman van Farmers Defence Force die de protestactie organiseerde, vond dat 'best kunnen'. Waarvan akte.

De sympathie van 'het volk' hadden ze ook, zag ik, toen *PowNed* de straat op ging in Den Haag. Want die 'boevenbende in Den Haag' moest maar eens een

keer tot de orde geroepen worden'. De boeren die er waren, werden door de interviewers van deze zender geen strobreed in de weg gelegd om hun gal te spuwen. In tegenstelling tot klimaatactivisten die stevast belachelijk worden gemaakt door diezelfde zender.

Tja, daar ga ik niet aan meedoen. Hadden we die kruisraketten nog maar. Niet dat ik daar zoveel vanaf weet overigens. Na een beetje zoeken op internet stuit ik op een artikel van het *Algemeen Dagblad* uit maart 2019. Een paar mensen die erbij waren tijdens de protesten tegen kruisraketten wordt daarin gevraagd herinneringen op te halen. Een citaat: "Mijn vriendin woonde destijds in Den Haag. Dat maakte mijn keuze om te demonstreren minder principieel. Ik kon het nuttige met het aangename verenigen. (...) Ik vond het een atypische demonstratie. Een gezellige, bijna kneuterige samenschatting van vreedzame mensen van alle gezindten. In mijn herinnering liepen er opvallend veel kinderen en oudere vrouwen mee. Ook militairen. Ik heb ook niet de indruk dat er in Nederland veel mensen voor kruisraketten waren." Was getekend, Rob Wissink uit Hengelo. Dat u het weet.

Leuk vind ik dat Rob zegt dat hij niet de indruk had dat er in Nederland veel mensen voor kruisraketten waren. Dat is dus precies het probleem nu: waar moeten we in godsnaam tegen protesteren? Wat vinden we nou allemaal volkomen kut? Het is zoeken naar een gezamenlijke vijand. Wat dat betreft lopen ze in de Haagse wijk Duindorp een stuk voor op de rest van het land.

Over de muur?

Door Gijs Toussaint

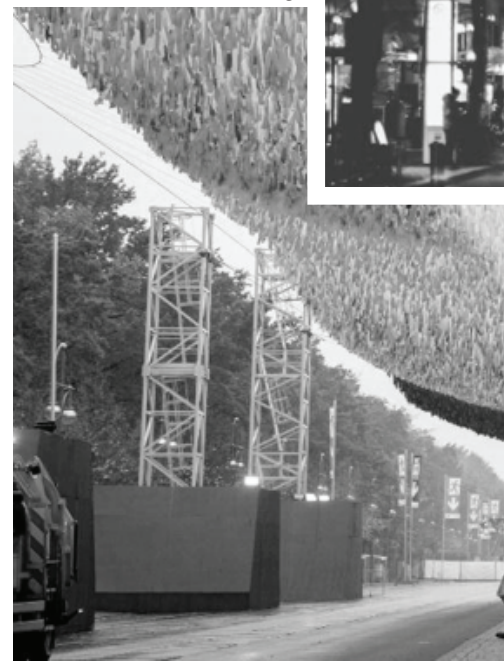
Mooi is Berlijn niet. Onze rondleiding met Tom Bergrath ontardt dan ook in een barre tocht op kleine fietsjes door een winderige stad. Het geeft een aparte sensatie om als suffe fietstoerist over het asfalt te snorren waarop de grenstroepen hun patrouilles deden, immer bereid een vluchteling dood te schieten. Van west naar oost fietsen in Berlijn is ook een vreemde gewaarwording. Het ene moment waan je je in Parijs, als je tenminste je ogen dichtknijpt. Het volgende moment, aan de andere kant van de inmiddels onzichtbare Muur, is de stad een grauw en grijs moeras van beton, slechts onderbroken door sporadische stukjes kitscherige lelijkheid uit het Sovjet-tijdperk. Dat mag de pret echter niet drukken. Tom, alumnus der UHSK, vertelt op eigenzinnige wijze een klein deel van het fascinerende verhaal van Berlijn. Met de kennis van een historicus en de ervaring en passie van een Berlijner maakt hij zichtbaar wat de meeste Berlijners uit het oog willen houden. Hij maakt het absurde verhaal van de gedeelde stad aanschouwelijk. De tocht gaat langs de littekens van de stad, achtergelaten door nazi's, het Rode Leger, Stasi en techno-junkies. Tot slot is daar, tot mijn grote vreugde, de Karl-Marx Allee, waar mijn vorige artikel voor mijn ogen tot leven komt. Aan weerszijden van de brede boulevard doemen de betegelde kolossen van Stalin op. Het heeft iets klinisch en deprimerends, zeker tegen de achtergrond van de grauwe lucht.

De volgende dag is het 9 november, de dag waarvoor we gekomen zijn. Dertig jaar geleden viel de muur en dat wordt in Berlijn groots gevierd. Het hoogtepunt van de festiviteiten die avond is een festival in de schaduw van de Brandenburger Tor, met het podium brutaal bovenop de onzichtbare muur. Het weer is minder feestelijk. Met opgetrokken kraag, tegen snijdende wind en door velen voeten omgeploegde modder drammen we met duizenden door Tiergarten. Onder de Berlijners hangt een merkbare vorm van spanning; een herdenking, hoe feestelijk ook, is in Berlijn nooit zonder politiek. Gelukkig zijn er niet alleen Berlijners, sterker nog, ik hoor om mij heen meer talen dan wanneer ik over de Drift loop. Naïef zijn we aan de late kant komen aanzetten. Een miljoen man is op het festival afgekomen en dus gaat het hek al snel dicht. Het resultaat is dat we de show op televisie moeten volgen vanuit de hotelkamer. Veel missen we gelukkig niet, de show is zelfs voor Duitsers saai. Even lijkt dat de avond te verpesten maar als ik na de uit de hand gelopen talkshow naar buiten staar, weet ik waarom ik hier ben. Onder een donkere lucht gevuld met vuurwerk zie ik de mensenmassa's die vrijheid vieren. Verblijd door westerse muziek, verwarmd door oosterse wodka. Dit is dertig jaar *Mauerfahl*. Dertig jaar verenigd Berlijn. Er is in die tijd veel bereikt.

Maar wat is nou die vrijheid?

Het succes van het experiment Berlijn wordt steeds meer in twijfel getrokken. Zelfs op het grote feest worden de Berlijners geconfronteerd met het feit dat de val van de Muur niet al hun problemen heeft opgelost. In zijn speech besteedde bondsprezident Frank-Walter Steinmeier veel aandacht aan 'de nieuwe muur'. Ik was verbaasd om dit te horen maar het is in Berlijn een bekend probleem. Steeds meer Ossi's, voormalig Oost-Berlijners, verlangen terug naar de oude tijd, zo weet ook Tom te vertellen. Die mensen ontkennen de werkelijkheid heus niet, de DDR was grauw, onderdrukkend, corrupt en verwerpelijk. Maar mensen waren wel zeker van een dak boven hun hoofd en een bord communistische prut op tafel. De DDR, zegt Tom, kon knus en tegelijkertijd grandioos zijn. In het majestueuze Palast der Republik had iedereen toegang tot de Foyer met 20.000 lampen aan haar plafond, mooie leren banken, enorme socialistische kunstwerken en limonade en bier tegen een redelijke prijs. Een triest skelet van beton en staal is alles wat er nu van dat gebouw over is. Binnenkort wordt het helemaal afgebroken en verdwijnt dit icoon van de DDR naar de spreekwoordelijke vuilnisbelt van de geschiedenis.

De euforie van 1989 is in Berlijn een lang vervlogen herinnering. Wessi's wantrouwen Ossi's. Ossi's wantrouwen Wessi's. In het westen wordt gemopperd over de *Jammerossi*, een uitkering-slurpende nietsnut die nog het lef heeft om te klagen. In het oosten wordt gemopperd over de *Besserwessi* die onterecht meer betaald krijgt om dat geld vervolgens uit te geven aan goedkoop eten en goedkope hotels in het oosten. Het oosten is de bron van rechts-populisme. Het westen legt haar elitaire ideeën op.

Maar 'de nieuwe muur' is niet alleen sentimenteel. Ossi's hebben op economisch en sociaal gebied een achterstand die al dertig jaar standhoudt. Deels heeft dit te maken met de val van de Muur zelf. De snelheid van de Berlijnse hereniging was niet te bevatten en de klap kwam het hardst aan in het oosten. Van het ene op het andere moment moesten Oost-Berlijnse bedrijven concurreren met het westen en een nieuwe munteenheid adopteren. Lonen schoten omhoog, bedrijven gingen kopje onder, mensen stonden op straat. Naar schatting was als een gevolg hiervan 80% van de Ossi's hun baan binnen korte tijd kwijt. Nog steeds krijgen Ossi's ongeveer 15% minder betaald. Het

aantal bedrijven gevestigd in Oost-Berlijn is gering en het aandeel van Ossi's in leidende posities in de stad is beschamend laag. Dit alles was reden voor Angela Merkel, zelf een Ossi, om vorige maand te benadrukken dat de hereniging van Duitsland niet voor iedereen een positieve ervaring was.

Wat is nou die heilstaat?

De achterstand van de Ossi's is dus een feit, een feit waar Tom onze neuzen nog maar eens pijnlijk op drukt. Bij één van de arbeiderspaleizen op de Karl-Marx Allee knijpen we in de remmen. Omhoog kijkend ben ik opnieuw onder de indruk van dit stukje vergane socialistische glorie. Tom vertelt het verhaal van de bewoners van dit stalinistische arbeiderspaleis. Het is een verhaal dat helaas alles behalve uniek is in de stad. Het gebouw werd opgekocht door rijke Saudi's, die ermee gingen speculeren. De huur rees de pan uit en al snel leken de bewoners hun huis te gaan verliezen. Dit gebeurt overal in Berlijn met als gevolg dat veel arbeiders met lage inkomens, veelal Ossi's, het onmogelijk beginnen te vinden om in Berlijn te wonen. Een absurde gedachte, vind ook Tom. Berlijn is een stad met 4 miljoen mensen maar heeft ruimte voor 20 miljoen inwoners. Met een grote poster bij de ingang van het gebouw spreken de bewoners de frustratie van duizenden Berlijners uit; *Von Arbeiterspalästen zu Spekulationsobjekten*. Het is een pijnlijke herinnering aan het incomplete project Berlijn, de belofte niet nagekomen. Het voelt als een ironische, kapitalistische wraak. De bronnen van socialistische nostalgie worden weg gespeculeerd en verhandeld.

Na dankbaar afscheid te hebben genomen van Tom fietsen we weer terug over de Allee, terug naar het westen. Terwijl de zon zakt boven de betegelde arbeiderspaleizen doemen recht voor ons de kolossale contouren van de Fernsehturm op. Ooit werd het 370 meter hoge gevaarte door Nikita Chroestjov plomp opgepakt en neergezet op Alexanderplatz om het westen te jennen. Nu is de toren het symbool van een verenigd Berlijn, omarmd door Ossi's en Wessi's. De toren aan mijn horizon symboliseert ook hoop aan die van Berlijn. Een nieuwe generatie begint de stad te besturen, een generatie die zonder de Muur is opgegroeid. Nu al worden er maatregelen genomen tegen het woningprobleem en de achterstand van Ossi's. Op het festival om dertig jaar zonder Muur te vieren werd maar weer eens duidelijk hoe serieus de Berlijners naar hun problemen kijken. En dat geeft hoop. Hoop dat het experiment in dit borrelende oostwest-laboratorium slaagt. De bondspresident gaf deze hoop een stem; "De nieuwe muur is echt en de nieuwe muur is een probleem", zei hij op deze historische avond, "maar als er één stad is die weet hoe ze een muur ten gronde moet brengen, dan is het Berlijn".

Anorexia: een innerlijke opstand

Door Mariëtte Peutz

Tien geneeskundestudenten zitten in een halve cirkel. Dit zijn ambitieuze studenten, kritische studenten die graag van zich laten horen. Maar vandaag zijn ze stil. Ze kijken naar een meisje aan de overkant, omringd door witte jassen. Zij verstopt zich achter haar blonde haar. Voorover gedoken schuilt ze voor de wereld. Ze heeft haar winterjas aan en haar sjaal nog om. Ze heeft het koud. Ze heeft het altijd koud want haar polsen hebben de diameter van die van een kind. Ze gaat niet naar school, ze menstrueert niet. Dat allemaal door één factor: ze eet niet.

Anorexia nervosa is een vreselijke, slopende ziekte. Voor de biologie is het echter ook interessant. Hoe kan het nou dat de geest de evolutionaire drang om te overleven zo sterk kan onderdrukken? Een geest in opstand, als het ware. Dit meisje is zestien jaar oud en al jaren onder behandeling. Het begon klein, met boterhammen weggooien en omfietsen naar school om meer calorieën te verbranden. Nu schommelt ze tussen thuisbehandeling en gedwongen opname, waar ze wordt gevoed door sondevoeding en aan haar bed gebonden moet worden om te voorkomen dat ze gaat sporten in de ziekenhuiskamer. 1 tot 4 van de 100 Nederlandse vrouwen krijgt gedurende haar leven anorexia nervosa. Per tien jaar overlijdt 5% hiervan, een extreem hoog sterftecijfer voor mentale ziekten.

We hebben enorm veel overlevingsmechanismen in ons zitten. Als we angst ervaren kunnen onze spieren krachtiger samentrekken, reageren we sneller en gaat

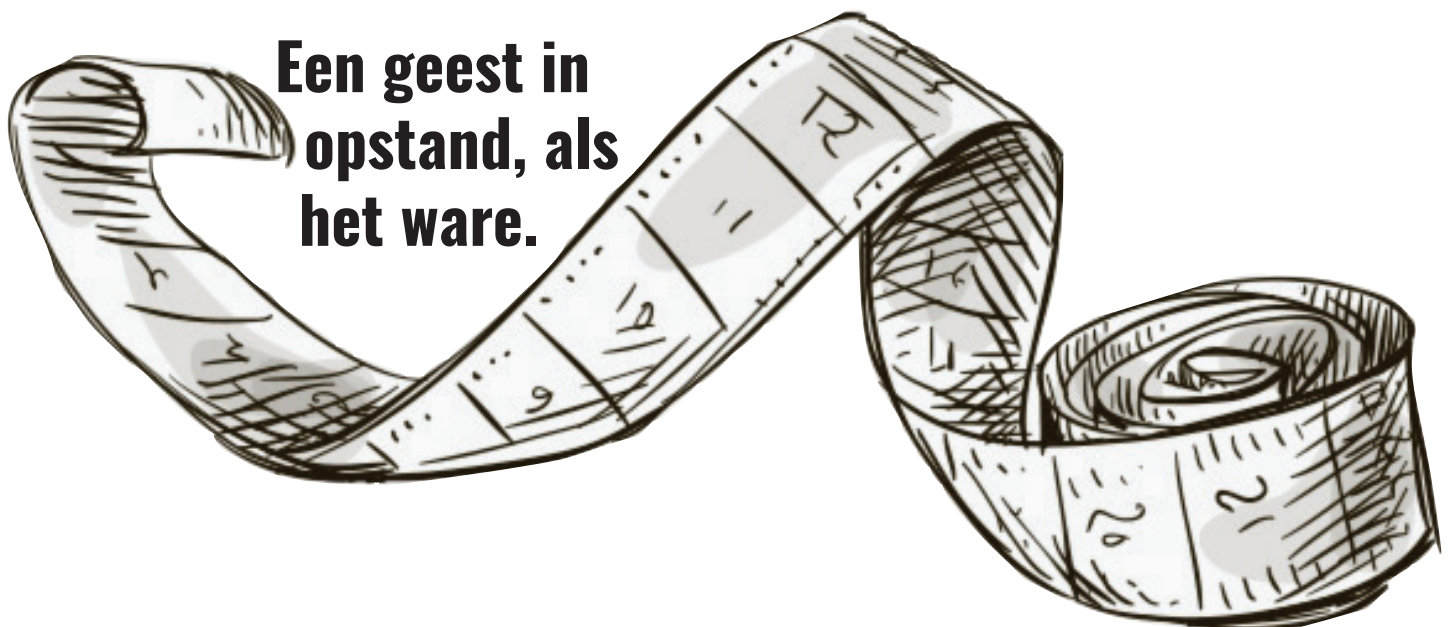
DISCLAIMER

De beelden die worden geschetst in dit stuk kunnen als schokkend worden ervaren. Ikzelf heb geen ervaring met de ziekte of met naasten die aan deze ziekte lijden of hebben geleden, ik ben daarom beperkt in hoe ik deze ziekte kan weergeven. Mijn doel is niet om te generaliseren, bagatelliseren of te reduceren.

Als je één van de volgende symptomen herkent bij jezelf of anderen om je heen, zoek dan professionele hulp:

- A.** Het beperken van de energie-inname ten opzichte van de energiebehoefte, resulterend in een significant te laag lichaamsgewicht voor de leeftijd, de sekse, de groeicurve en de lichamelijke gezondheid. Een significant te laag gewicht wordt gedefinieerd als een gewicht dat lager is dan het minimale normale gewicht of, bij kinderen en adolescenten, een lager gewicht dan wat minimaal wordt verwacht.
- B.** Een intense vrees om aan te komen of dik te worden, of persisterend gedrag dat gewichtstoename verhindert, zelfs al heeft de betrokkene een significant te laag gewicht.
- C.** Een stoornis in de manier waarop de betrokkene zijn of haar lichaamsgewicht of lichaamsvorm ervaart, een onevenredig grote invloed van het lichaamsgewicht of de lichaamsvorm op het oordeel over zichzelf, of persisteren in het niet onderkennen van de ernst van het actuele lage lichaamsgewicht. (bron: DSM-5 - Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders)

De symptomen van andere eetstoornissen zijn ook te vinden in de DSM-5.

onze hartslag omhoog - ineens kunnen we harder rennen. Als we onderkoeld zijn gaat ons hart langzamer kloppen om warmte te besparen, en vernauwen de bloedvaten naar de huid. We zijn vaak streng voor ons lichaam, dan gaan we tegen onze instincten in. We sleuren het door hoofdpijn en slaapdrang heen om laat op te blijven voor een paper en door verzuring en een zuurstoftekort heen tijdens het sporten. Maar we kunnen niet onszelf zo ver krijgen dat we overlijden. Behalve bij ziektes zoals anorexia, hier lukt de geest het om compleet tegen al deze overlevingsmechanismen in te vechten.

Deze patiënten ervaren intense honger maar ze dwingen zichzelf om niet te eten. Ze zijn vaak geobsedeerd met hun lichaamsgewicht en lichaamsvorm, ze doen alles om dunner te worden. MRI-scans tonen abnormaliteiten in de regio van het brein voor fysieke zelfperceptie. Het brein is zó ziek dat het het eigen lichaam niet meer goed kan zien. Patiënten omschrijven de ziekte soms als een monster. Een monster dat in hen zit of hun heeft overgenomen. Sommigen omschrijven een gesplitste persoonlijkheid.

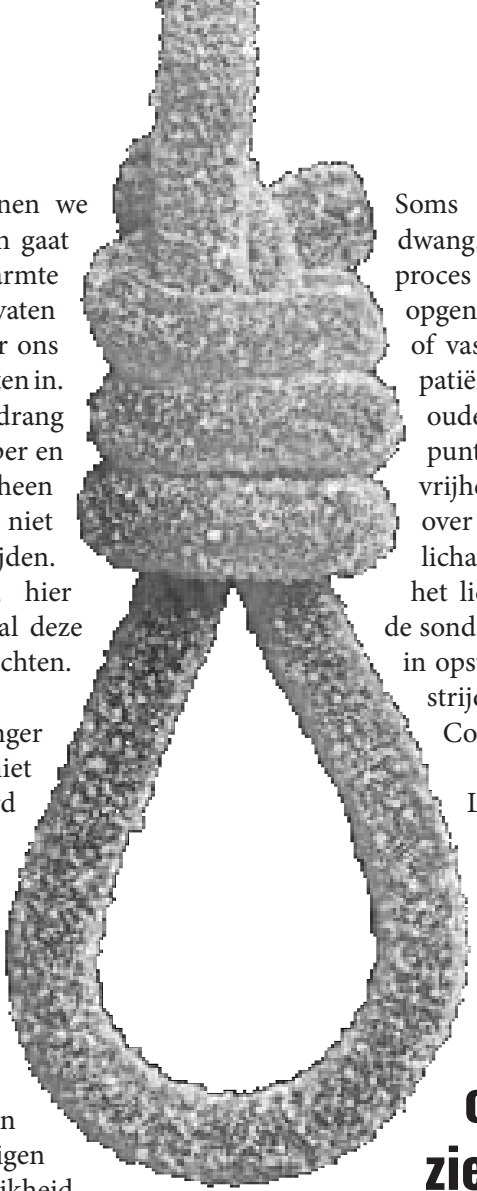
Dan overheerst soms de persoonlijkheid die beter wil worden. Op die momenten proberen ze te eten en stappen ze naar hun naasten toe voor hulp. Soms overheerst de zieke persoonlijkheid, dan gaan ze weer dingen verbergen voor hun naasten. Stiekem eten weggooien, liegen over hun eten en stiekem sporten. Ze ervaren deze zieke persoonlijkheid dan als kwaadaardig, als een kwade 'stem' in hun hoofd.

Deze ervaring gaat samen met ziektebesef. Als er sprake is van ziektebesef, is de patiënt zich bewust van het feit dat ze ziek is. Als dit besef er nog niet is, kan de patiënt soms alles buiten de ziekte als slecht ervaren. Bezorgde mensen om de patiënt heen worden gezien als vol met intenties om de patiënt te beschadigen. Die mensen zouden niet weten wat goed is voor ze, nemen hun vrijheid en controle af.

Controle is een terugkerend kernwoord. Voor sommige patiënten draait het hierom. Vaak hebben deze een traumatische jeugd achter de rug. Hierin verloren ze alles of werden ze misbruikt. Een manier om hiermee om te gaan is om te focussen op controle. Het enige waar ze namelijk nog écht controle over hebben is hun eigen lichaam. 'Hoe ver kan ik gaan?' 'Hoe sterk is mijn geest?'. Het onderdrukken van de eerder genoemde overlevingsmechanismen is dan een teken van kracht, van overwinning. Het begint bij calorieën tellen, het eindigt met verhongering.

Soms moet de behandeling overgaan op dwang. Via een ingewikkeld juridisch proces wordt de patiënt dan gedwongen opgenomen, soms zelfs gedwongen gevoed of vastgebonden. Voor de controle-gerichte patiënten is dit dus de ultieme hel. Ook voor ouders en andere betrokkenen is dit het punt dat ze hopen nooit te bereiken - de vrijheid van de patiënt van zelfbeschikking over het lichaam opgeven in de hoop dat het lichaam overleeft. De geest in opstand tegen het lichaam. Het lichaam in opstand tegen de sondevoeding en de vastbinding. De patiënt in opstand tegen de zorg. De betrokkenen in strijd met zichzelf. Een wirwar van strijd. Constante opstand van alles tegen alles.

Later wil het meisje dat ik sprak tijdens de geneeskundeles arts worden. Als haar ziekte het haar toelaat om te leven, als dit deel van haar geest de opstand staakt.

**Patiënten
omschrijven de
ziekte soms als een
monster. Een monster
dat in hen zit of hun heeft
overgenomen.**

Zimbabwe's solution to mental health

By Stuart Duncan

In sub-Saharan Africa, the ratio of psychiatrists and psychologists to citizens is one for every 1.5 million. In Zimbabwe there are 12 psychiatrists practicing for a population of 16 million. However, some countries do not even have a single psychiatrist.

Dixon Chibanda, a psychiatrist in Harare, Zimbabwe received a call late one evening from a doctor in an emergency room 160km away. Erica, one of his patients had been brought in after an attempted suicide. The doctor said he needed Chibanda to ensure her future wellbeing and schedule her for a review. With this information, Chibanda and Erica's mother came up with a plan to see him in Harare after Erica was released from the hospital. A few weeks later, beyond the scheduled meeting, Erica's mother informed Chibanda that Erica had killed herself. "Why didn't you come to Harare?" Chibanda asked. "We had agreed that as soon as she's released you will come to me!" "We didn't have the \$15 bus fare to come to Harare," her mother replied...

This is the norm for many people in the region. Medical access is simply too far away, or too expensive for families to attain. From this tragedy Chibanda realized he could no longer simply work out of the institutions expecting people to come to him. What was needed was to take mental health care out of the tertiary facilities and into the community of Zimbabwe. These events led him to an unlikely solution: grandmothers, and The Friendship Bench project was started. Since 2006, Chibanda and his team have trained over 400 grandmothers to become lay practitioners. They use evidence-based talk therapy in order to help those who suffer from "*kufungusisa*," the Shona word for depression. (In its literal translation "*kufungusisa*" means thinking too much.) By following a process of *kuvhura pfungwa*, which means opening the mind, *kusimudzira*, (uplifting), and *kusimbisa* (strengthening) over 30,000 people have had access to therapy and their symptoms reduced substantially. By combining medical terminology with the Shona language and local knowledge the project has become more successful in dealing with mental health issues than the standard care offered in the country. The best part is that this vital and successful service is offered for free.

The key to The Friendship Bench's success is its simple community driven service and most importantly the grandmothers at the heart of the discussion. It is

about giving people the tools they need to solve their own problems. Having come from the same communities as the patients, the grandmothers know the patient's situations and have lived through the same social traumas, especially in a country like Zimbabwe. The income generating component of the approach, which is an important part of the group peer support is equally as ingenious as the benches themselves. After finishing sessions on the bench, the grandmothers sit in a circle and share the challenges they face with their colleagues, while crocheting bags with recycled plastic to sell. After completing therapy, the grandmothers give their patients further support and show them how to make the bags. So, a forum for problem solving and income generation is created.

With all the success around the project, it was only a matter of time before it expanded to other countries. The brilliance of the relatively simple approach to mental health issues is that it translates well across cultures and regions. The Friendship Bench project scaled up to more than 70 communities in Harare, Chitungwiza and Gweru all cities within Zimbabwe. It has also been set up in Malawi, Zanzibar, Tanzania and in New York, USA. There is also talk of the project being implemented in Canada, New Zealand and Australia. When Chibanda visited the New York Friendship bench he said that "he was pleasantly surprised to find that the issues that New Yorkers deal with are very similar to the issues in Zimbabwe; issues relating to loneliness, access to care, and just being able to know that what you're experiencing is treatable."

The issues surrounding mental health are not endemic to developing nations or the poor sub-Saharan region which is gripped by poverty and poor governance. They are far more common than we tend to appreciate. It is a problem in every country, every country experiences a treatment gap. While many more psychiatrists work in New York City than in Zimbabwe, the ratio of doctors to residents

– about one for every 6,000 people in New York – is still problematic for providing access to care, especially for the underprivileged.

This isn't just a solution for low-income countries. This may well be a solution that every country in the world could benefit from. After all, the simplest solutions are often the best, and I can't think of something simply more ingenious than this.

Naar verluidt

Het belangrijkste nieuws in een

Door Huub Mol

Terwijl de onzekerheid rond de Brexit en daarmee de grens tussen Noord-Ierland en Ierland toeneemt...

Heeft in Rusland een man tijdenlang de gemoederen beziggehouden met een ingenieuze maar bijzonder flauwe manier om aan geld te komen. Hij bouwde namelijk zelf grensposten. Hierdoor kon hij vluchtelingen de Europese Unie inloodsen, hetgeen hem meerdere tienduizenden euro's opleverde. De grens met Finland bleek op veel plekken echter verzonnen te zijn, waardoor de politie hem op het spoor kwam. De man zit vast en is volgens geruchten bezig met een ontsnappingspoging.

Terwijl in het voetbal racisme de gemoederen bezighoudt...

Zijn er in het golf revolutionaire en baanbrekende beslissingen genomen over de kleding. Voor het eerst in de geschiedenis mogen spelers een korte broek dragen op het wedstrijdterrein. De termen 'grensverleggend' en 'langgekoesterde wens' gaan arm in arm met de beslissing. Na jarenlang gesteggel is nu duidelijk wie de broek aan heeft in de sport, aangezien de spelers duidelijk blij zijn met de beslissing. Legende Tiger Woods gaf aan in zijn nopjes te zijn dat de warme lange broek opgeborgen mag worden omdat golfers vaak spelen op plekken waar de temperatuur boven de dertig graden ligt. Sommige spelers vrezen echter koude onderbenen tijdens wedstrijden. De toekomst zal uitwijzen wat de voorkeur zal zijn van de meeste golfers.

Terwijl steeds duidelijker wordt dat door willekeurige dumping afvalscheiding niet goed werkt...

Is bij de Maarsseveense Plassen een leguaan gevonden. Het is niet bekend hoe het dier hier terecht is gekomen. Wel is bekend dat het dier daar niet hoort. 'Hij is niet gemaakt voor deze omstandigheden', meldt een medewerker van de dierenambulance in Utrecht. Waarschijnlijk is het dier onderkoeld en gedumpt door de eigenaar. De dierenambulance zegt te hopen dat degene die het dier gedumpt heeft laterspijtkrijgt en zich meldt op 06-53315557. Het is niet bekend of het baasje al spijt heeft van de dumping.

Terwijl we door de stikstofcommotie ineens allemaal honderd kilometer per uur op de snelweg moeten gaan rijden...

Heeft een rijinstructeur in Amsterdam een kostbare blunder gemaakt. Hij was rijles aan het geven terwijl zijn rijbewijs nog op de kast thuis lag. Hij werd betrapt tijdens een speciale controle door de politie. Na afloop kon hij

een flinke boete tegemoet zien. Al eerder was om schier onverklaarbare redenen zijn rijbewijs eenmalig ongeldig verklaard. De pseudo-instructeur moet nu zijn rijbewijs opnieuw halen. Wanneer hij afrijdt, is nog niet bekend.

Terwijl het juist bekend is geworden dat er in Nederland minder wordt ingebroken dan voorheen...

Wordt het niveau van de inbrekers steeds bedenkelijker. In het Utrechtse Baarn heeft een man het dorp een slapeloze nacht bezorgd door juist na zijn gelukke inbraakpoging in slaap te vallen. Pas na gevonden te zijn door de bewoner van het huis werd hij ontdekt. Geruchten gaan dat zelfs zijn bivakmuts nog op zijn hoofd zat. Inmiddels is bekend dat de dader een jaar de cel in moet. Het dorp, waar het normaal gesproken zo stil is, is geschrokken van het voorval. 'Het is dan ook wel typisch dat het een slapende inbreker betrof', aldus een dorpsbewoner. Over de reden van het in slaap vallen van de dader is echter niets bekend. Mogelijk was het gewoon bedtijd.

En terwijl de meeste vogels ons land inmiddels hebben verlaten voor een welverdiende en warme vakantie in zuidelijke oorden...

Heeft een zwaan op de snelweg ter hoogte van knooppunt Oudenrijn een levensgevaarlijke situatie veroorzaakt. Het dier besloot midden op de dag bij bovengemiddelde verkeersdruk gewoon maar even over te steken en de passerende auto's in een racegame-achtige situatie te brengen. Alle auto's wisten het dier te ontwijken, waardoor de zwaan gewoon aan de overkant onder de vangrail door kon lopen. De reden van de zwaan om over te steken blijft gissen. Wel is bekend dat een alcoholtest negatief uitpakte. Wonderbaarlijk genoeg kwam het niet tot een botsing en kon iedereen rustig doorrijden.

Eervolle vermeldingen: Bij een vallende steen op een trein is iedereen heel erg geschrokken van de klap. Toch sneuvelde alleen een ruitenvisser. In Deventer is een man te vroeg dood verklaard. Later bleek hij alsnog te zijn overleden. Verder is voetbalclub Argon zonder te spelen doorgebekeerd in het nationale bekertoernooi voor amateurs en heeft de gemeente Utrecht bekendgemaakt dat gifgebruik voor het bestrijden van ratten voorlopig niet aan de orde is. In eerste instantie mikt de gemeente op preventie. Mogelijk is het eerste doel al mislukt, gezien de toenemende overlast.

Killdozer

de ongelukkige kruising tussen wraakzucht en vindingrijkheid

Door Felix Smit

4 juni 2004. De gouverneur van Colorado pleegt een telefoontje met de bevelhebber van de lokale reservetroepen. Hij smeekt het leger om een Apache-helikopter, voorzien van aanvalsraketten, richting het idyllische stadje Granby te sturen om daar een opmerkelijk en uiterst gevaarlijk doelwit uit te schakelen via luchtaanval. De politie ter plaatse probeert al urenlang tevergeefs de duistere kracht te neutraliseren terwijl het, normaal gesproken, altijd zo serene Granby, onder het geluid van ratelende rupsbanden en knarsend staal, met de grond gelijk wordt gemaakt. Kortom, een benarde situatie, zowel voor de gouverneur als voor de inwoners van Granby. Maar hoe is de trein der mensheid ooit op dit ongelukkige station aanbeland? Dit is het verhaal van hoe één man met zijn kruistocht op ramkoers lag met de gemeenschap die hem zo verbitterd achterliet. Dit is het waargebeurde verhaal van *Killdozer*.

In 1992 was de *American dream* voor Marvin Heemeyer nog springlevend. Hij kocht voor een bescheiden bedrag een stuk grond aan de rand van de stad, om zijn werkplaats op te bouwen en zo zijn eigen zaak te beginnen. Heemeyer was echter niet de enige die zijn zinnen op het terrein had gezet. De invloedrijke Docheff-zakenfamilie vond de grond ideaal om een betonfabriek op te bouwen en benaderde Heemeyer om de grond over te kopen voor een kwart miljoen dollar. Marvin was onder de indruk van de belangstelling die de Docheffs voor zijn grond toonden en probeerde elke rooie cent die de dynastie over had voor de aankoop eigenhandig te maken. Uiteindelijk slaagden de partijen er niet in om tot een overeenkomst te komen en besloten de Docheffs, in 2001, het stuk grond naast dat van Marvin te kopen. Ik vraag me af waarom ze dat niet in de eerste instantie deden maar uiteindelijk blijken zij de redelijke mensen in het verhaal.

De aankoop van het nieuwe stuk grond leek het einde van het geschil maar het was eigenlijk het begin van de echte problematiek. Op dit stekje lag namelijk een weggetje waar Heemeyer en zijn klanten elke dag gebruik van maakten om van en naar de werkplaats te rijden, zonder een lange omweg te hoeven nemen. Als de weg zou verdwijnen, zou Marvins zaak ten onder kunnen gaan, en dat wilde de beste man natuurlijk niet. Eerst probeerde hij de wijziging van het bestemmingsplan voor de grond in kwestie, dat in niets minder dan de overlijdensakte van de weg en Heemeyers zaak dreigde te veranderen, aan te vechten. De gemeente legde Heemeyers petitie echter naast zich neer, helaas werkplaatsbaas. Toen kwam Marvin, als de probleemoplossend denker die hij was, met het briljante idee om zelf maar gewoon een weg te gaan bouwen. Hij schafte hiervoor een bulldozer en vele kilo's beton aan, spullen die hij zeker nodig zou hebben maar niet voor het bouwen van zijn eigen boulevard; hij kon voor zijn project geen vergunning krijgen. De gemeente en de Docheff-dynastie bleven Heemeyer in de weg zitten. Tijdens de aanleg van het fundament voor de betonfabriek raakten zijn leidingen beschadigd. Maandenlang zat de werkplaats zonder stromend water of een werkende rioolpijp. De gemeente gaf hem hier ook nog eens een boete van duizenden dollars voor maar de betonfabriek weigerde Heemeyer toe te staan om zijn eigen leidingen opnieuw te verbinden. Marvin begon te geloven dat de gemeente en de zakenlui een duister verbond vormden om hem en zijn werkplaats in de weg te zitten.

Heemeyers privéleven verliep inmiddels ook miserabel. Zijn vader was overleden, zijn verloofde was er met een ander vandoor gegaan en hij moest zijn grond noodgedwongen verkopen aan een afvalverwerkingsbedrijf,

waarvan hij zijn werkplaats voortaan moest huren. Hij had er naar eigen zeggen 'simpelweg genoeg van'. Er was maar één ding over voor Marvin om te doen, een recorder pakken en een manifest opnemen.

'U (de mensen in Granby) zult leren dat het mijn bedoeling was, om u duidelijk te maken dat wat u doet verkeerd is. En misschien is dat wat er gedaan moet worden, om een einde te brengen aan de hebzucht die jullie hebben, de haat die jullie in je dragen, de woede die jullie in je dragen, de afkeer voor buitenstaanders. Ik geloof dat ik Gods zegen zal hebben, om mijn machine af te maken, om hem te besturen, om te doen wat ik moet doen. Ik ben de kapitein van mijn leven. God komt eerst, ik kom daarna. Oké? Dit is waar Hij me naartoe leidt. U heeft geprobeerd mijn leven te beheersen, de kapitein van mijn leven te spelen. U bepaalt mijn leven niet. U bepaalt mijn inkomen niet. U bepaalt niet waarnaar ik verlang, wat ik wil, wat ik verdien. Ik ga daarover en mijn God gaat daarover, niet jelui... Dus ik ga me zo goed mogelijk voorbereiden, om te doen, wat ik denk, dat er gedaan moet worden.'

Na het opnemen van dit verhaaltje ging hij spoedig aan de slag met zijn 'machine'. Hij gebruikte zijn voorraad beton om een sarcofaagje van een dikke laag bepantsering te maken voor de bulldozer die hij oorspronkelijk had aangeschaft om de weg aan te leggen. Hij monteerde monitoren op het dashboard en camera's, inclusief ventieltjes om met samengeperste lucht stof van de lenzen af te blazen, op het pantser. De bulldozer werd voorzien van een airco. Marvin bracht schietgaten aan en kocht drie geweren. Opmerkelijk genoeg ontdekte niemand zijn snode plannetjes, ondanks dat er mensen in de werkplaats zijn geweest gedurende de anderhalf jaar waarin zijn werkzaamheden hadden plaatsgevonden.

'Ik geloof dat ik Gods zegen zal hebben, om mijn machine af te maken, om hem te besturen, om te doen wat ik moet doen. Ik ben de kapitein van mijn leven. God komt eerst, ik kom daarna. Oké? Dit is waar Hij me naartoe leidt.'

Op 4 juni 2004, drie dagen nadat het huurcontract met het afvalverwerkingsbedrijf was afgelopen, was zijn contraptie klaar. Hij nam plaats in de bestuurdersstoel van de bulldozer en liet het pantser met een hijskraan zakken. De term 'sarcofaagje' was nu letterlijk. Er was geen manier voor Marvin om uit de bulldozer te gaan; de machine was nu zijn graftombe. Met een hels kabaal stormde hij door de muur van zijn werkplaats heen. De afrekening met Granby was begonnen. Zijn eerste halte was de Docheff betonfabriek. Marvin reed met zijn *killdozer* alles omver wat op zijn pad kwam en hij gebruikte zijn arsenaal aan geweren om op brandstofdrukkers en andere kleurrijke doelwitten te schieten. Terwijl onze hoofdpersoon hiermee bezig was kwam een van de eigenaren van de fabriek, Cody Docheff, aangereden met een grote voorlader om Heemeyer tegen te houden. Het had een episch gevecht kunnen worden maar Marvins *killdozer* duwde de voorlader zo aan de kant. Vervolgens reed Marvin verder, richting het gemeentehuis, en maakte daarna nog tussenstops bij elf andere adresjes, waar mensen woonden of werkten die Heemeyer onrecht zouden hebben aangedaan.

De politie was snel ter plaatse maar was uiteraard compleet machteloos. De bulldozer was zo sterk gepantserd dat schieten geen zin had. Een dappere agent slaagde erin om op het dak van de *killdozer* te klimmen en een *flashbang*-granaat door de uitlaat te gooien, heel knap maar ook heel nutteloos, de bulldozer reed ongehinderd door.

Tweeënhalf uur nadat Marvin zich in zijn tankje had opgesloten viel het doek. De rupsbanden bleven vastzitten in de ingestorte vloer van een gebouw waar Heemeyer zijn dingetje aan het doen was. De *killdozer* stopte en er was een knal van binnen te horen. De 52-jarige Marvin Heemeyer had, na zijn wraakfantasie vurig uitgevoerd te hebben, zelfmoord gepleegd. Hij was de enige dode die bij het incident gevallen was.

Het hoeft niet gezegd te worden dat de gebeurtenissen op die 4 juni in Granby diep triest zijn. Maar toch merkte ik tijdens het schrijven en onderzoeken van dit verhaal, dat er ergens in mij een adoratie leeft voor die eigenaardige Marvin Heemeyer. Misschien zijn we soms, wanneer we ons machteloos en in de steek gelaten voelen, allemaal een beetje Marvin Heemeyer.

Nog niet uitgelezen (of -gekeken)?

In 2018 verscheen de documentaire *Tread* over de razernij van Heemeyer. Als je die film hebt uitgekeken en nog steeds in de stemming bent kan je de film *Killdozer!* uit 1974 kijken. De film, gebaseerd op het boek met dezelfde naam uit 1944, gaat over een buitenaards bewustzijn dat een bulldozer als een kwaadaardige geest in bezit neemt en een afgezonderde crew bouwvakkers één voor één afslacht. Óf dit is Heemeyers favoriete film, óf dit is een heel eng toeval.

Van statussymbool naar protestmiddel

Door Teddy Scholten

Het is bijzonder om te zien hoe men zich tegenwoordig kan ergeren aan van alles en nog wat. Natuurlijk ben ik zelf ook geen heilige, ik erger me vaak genoeg. Bij kleine dingen als regen wanneer ik besluit te gaan fietsen of kinderen die het hele restaurant bij elkaar schreeuwen kan ik mijn agressie met veel moeite nog maar net onderdrukken. Toch zijn er ook mensen die deze ergernissen in extremen trekken. Een voorbeeld hiervan vond plaats tijdens één van mijn enerverende treinreizen, ergens in het oosten van het land.

Terwijl ik mijn leesachterstand van ongeveer honderd pagina's in probeerde te halen, liep er een jongen langs. Ik had niet het idee dat er iets bijzonders aan de hand was met deze jongen, zowel mentaal als fysiek, maar het 70-pluskoppel in de vierzits aan mijn linkerkant dacht daar heel anders over. Zij vielen over het feit dat de desbetreffende jongeman een scheur ter hoogte van zijn knieën in zijn broek had zitten. Het gesprek ging als volgt: "Die jongen is niet goed bij z'n hoofd!" - vrouw knikt hevig ja en mompelt instemmend - "Zo kleed je je toch niet, daarvoor moet je wel een idioot wezen!"

Hoe konden deze bejaarden die gescheurde broek nou zo schokkend vinden? Ik weet dat de oudere generaties vaak met een diepe zucht het zinsgedeelte '...die jeugd van tegenwoordig ook...' uitspreken. De stereotypering van ouderen die geschokt zijn door van alles wat gedaan wordt door de jeugd lijkt heel normaal. Totdat we ons beseffen dat deze mensen de 60's en 70's hebben meegemaakt. Dé tijd van vrijheid, blijheid en zeker geen degelijke kledingstijl. Ik vond het daarom nogal bijzonder dat deze man en vrouw zich zo druk konden maken om die broek. Wanneer dit, in mijn ogen niet echt controversiële kledingstuk, er al voor kan zorgen dat bejaarden bijna van hun stokje gaan, wil ik niet weten wat er gebeurt als iemand daadwerkelijk een punt wil maken met zijn of haar kleding. Of eigenlijk wil ik dat juist wel!

Je krijgt maar één kans om een eerste indruk te maken. Kleding is hierbij een erg belangrijke factor. Men laat elkaar al tot in den eeuwigheid zien wie hij is of wil zijn met zijn kledij. Ook wordt er vaak een bepaalde status ontleend aan specifieke kledingstukken. Dat was niet anders in het Romeinse Rijk. Een goed voorbeeld is de kleurstof purper die werd gewonnen uit een bepaalde slakkensoort. Deze was door het arbeidsintensieve proces van de winning erg kostbaar. Het dragen van deze kleur werd daarom gekoppeld aan rijkdom en status. Enkel de keizer mocht geheel in purper gekleed zijn. Een ander voorbeeld van kleding die status weergeeft, zijn hoofddekseis in de negentiende eeuw. De door mannen gedragen petten en hoeden lieten zien tot

welke klasse je behoorde of zelfs welk beroep je uitoefende. Simpel gezegd droegen arbeiders petten en de welgestelde heren hoge hoeden. Zo kon men in een oogopslag zien waar iemand bij hoorde en daarmee ook wie hij was.

Tegenwoordig laten kledingstukken niet meer in het bijzonder de rijkdom of status van iemand zien. Kleding wordt gezien als een vorm van expressie waarbinnen steeds meer kan en mag. Wil je als vrouw een herenpak aan of als man een glittertrui, dan is dat gewoon mogelijk. Er kan en mag dus veel meer op het gebied van kleding. Daarnaast komt de combinatie van kleding en activisme steeds vaker voor. Neem nu de protestbeweging van de gele hesjes. Het zit eigenlijk al in de naam van deze beweging. De gele hesjes zijn nu zo erg symbool gaan staan voor de actievoerders dat ze gewoon vernoemd worden naar dit 'kledingstuk'. Ik denk dat de keuze voor het dragen van zo'n herkenbaar hesje de protesten ook een stuk meer daadkracht heeft bijgezet. Een grote massa die samen in dezelfde kledij tegen hetzelfde 'kwaad' vecht. De verbinding die ontstaat tussen de mensen die deze hesjes dragen is allereerst iets wat goed van pas kan komen tijdens het actievoeren. Daarnaast lijkt het ook alsof een groep met eenzelfde kenmerk een sterker front vormt. Hierdoor wordt deze groep als een grotere bedreiging gezien door de mensen tegen wie de protesten gericht zijn, in dit geval de Franse president Emmanuel Macron. Nu de gele hesjes een gevestigd begrip zijn, worden er ook steeds meer zaken aan het protestpalet van deze beweging toegevoegd. Het gele hesje

en protest zijn dus eigenlijk vrijwel synoniem aan elkaar.

Een andere vorm van activisme waarbij kleding een grote rol speelt is het feminisme. Al sinds de eerste feministische golf wordt met kleding de emancipatie aan de kaak gesteld. De korsetten werden ingeruild voor makkelijk draagbare kledingstukken en soms zelfs broeken, iets wat daarvoor ondenkbaar was. Ook in de tweede feministische golf werd kleding ingezet als protestmiddel. Omdat de traditionele genderrollen in deze tijd aan de kaak werden gesteld, raakte mannelijke kleding als de *smoking* in de mode voor vrouwen. De sexy en vrouwelijke kledingstukken werden als onderdrukkend ervaren en daarom in de ban gedaan door de feministen. Tegenwoordig is kleding nog steeds een belangrijk onderwerp bij feministen. Leuzen als *We should all be feminists* worden door merken als Dior op t-shirts gedrukt en aan de man gebracht. Het feministisch gedachtegoed wordt in dit geval dus ook verspreid door kledingstukken. Kleding en feminisme zijn sterk aan elkaar gerelateerd en versterken elkaar daardoor dus ook.

Zoals we ons waarschijnlijk allemaal nog uit het eerste jaar kunnen herinneren werd taal als machtsmiddel gezien door enkele postmodernisten. Ook het voorbeeld van de gek die niet bestond voordat het woord 'gek' uitgevonden werd, achtervolgt ons nog vaak. Ik zou hier graag aan toe willen voegen dat ook hetgeen dat je draagt een bepaalde macht met zich meebrengt. Wil je dus in het vervolg iets gedaan krijgen of gewoon een kleine revolutie beginnen? Vergeet dan niet om het kopje kleding toe te voegen aan je stappenplan en succes is vrijwel gegarandeerd.

De beeldende demonstranten van Hong Kong

Door Lennart van der Ree

Het jaar 2019 was een roerig jaar voor Hong Kong. Protest laaide weer op en op het nieuws kregen we beelden te zien van demonstranten die in de straten werden neer geknuppeld. In eerste instantie demonstreerde de bevolking van Hong Kong tegen een nieuwe wet die uitlevering met China mogelijk zou maken maar in de loop van de tijd groeide het uit tot een algeheel protest tegen de groeiende invloed van China in de kleine stadstaat. Inmiddels eisen sommige demonstranten nu zelfs onafhankelijkheid. Het protest speelt zich echter niet alleen af op straat maar ook op sociale media in de vorm van protestkunst. De demonstranten dragen zo hun boodschap uit aan zowel de overheden van China en Hong Kong als de rest van de wereld. Hiernaast wordt protestkunst ook onder demonstranten verspreid om elkaar een hart onder de riem te steken. In dit artikel bespreek ik vier opvallende propagandaposters uit Hong Kong en zet uiteen wat ze ons kunnen vertellen over de ontwikkeling van het conflict.

De basis voor de protesten van 2019 ligt bij de Umbrella Movement van 2014. In dat jaar gingen veel jongeren de straat op om te protesteren tegen een besluit om het verkiezingsproces van de *Chief Executive* zo om te vormen dat de Chinese overheid er meer inspraak in zou krijgen. Deze hervormingen werden door een groot deel van de bevolking als erg restrictief en als een uitbreiding van de Chinese invloed in Hong Kong beschouwd. De gele paraplu werd al snel het symbool van de protesten. Demonstranten gingen massaal de straten op met gele paraplu's om zich te verweren tegen traangas maar daarnaast stond de paraplu ook symbool voor de geweldloosheid en eensgezindheid van de demonstranten. Op deze eerste poster is de gele paraplu afgebeeld als de zon achter een berg. De berg in kwestie is de Lion Rock, een iconische berg in Hong Kong waar demonstranten in 2014 een protestbanier aan hingen. Het gebruik van de berg in de poster, een symbool voor Hong Kong, wakkert het Hong Kongs nationalisme aan. De Umbrella Revolution, zoals sommigen het protest al noemden, kwam er echter niet. Na drie maanden protest werden de demonstranten door de politie uiteen gedreven en opgepakt.

Toch was dat niet het einde van Hong Kongs strijd lust. Onvrede over de Chinese inmenging blijft gemeengoed onder de bevolking en in 2019 barsten de protesten weer los. Demonstranten grijpen terug op het symbolisme van de protesten van 2014. Zo neemt de gele paraplu weer een belangrijke rol in. De protesten verliezen hun geweldloze karakter echter al snel wanneer de politie hard begon op te treden. De politie vuurt traangasgranaten af en maakt rijkelijk gebruik van hun wapenstokken, waardoor de gele

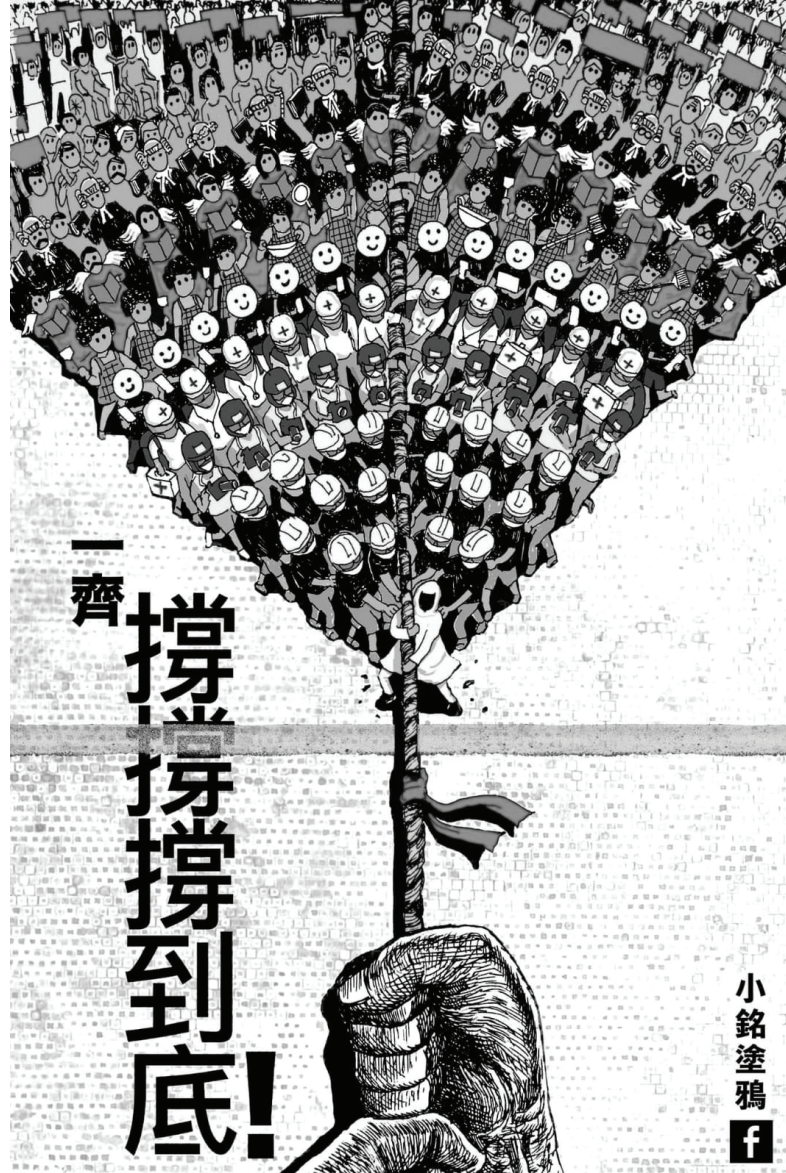

paraplu's hun effectiviteit al snel verliezen: ze zijn niet opgewassen tegen dit geweld. De tweede poster beeldt de gele paraplu nog steeds prominent af, maar suggereert ook goed de onmacht die veel demonstranten in het begin van deze zomer voelden. De politiemacht lijkt oneindig, traangas lijkt van alle kanten op de vrouwelijke demonstrant neer te dalen. De politie maakt geen onderscheid tussen de demonstrant en het kleine meisje, dat hier ook slachtoffer van wordt. Zowel de demonstrant als het kleine meisje maken een terugtrekkende beweging. De zaak lijkt verloren.

Hoewel China onoverwinnelijk lijkt, geven veel demonstranten de moed niet op. *Strength with numbers* wordt het nieuwe motto. De regering van Hong Kong mag dan wel een grote, goed getrainde politiemacht en steun van de Chinese overheid hebben, de bevolking van Hong Kong heeft haar eenheid. Alleen door allemaal samen te werken tegen de Chinese invloed hebben de demonstranten een kans. Veel posters spelen hierop in. Op deze poster zie je de reusachtige hand van China en de bevolking van Hong Kong in een touwtrekwedstrijd verwickeld. De bevolking van Hong Kong bestaat uit allerlei verschillende bevolkingsgroepen: de demonstranten staan vooraan, daarachter journalisten, Eerste Hulpverleners, online gemeenschap, huismoeders, koorleden, rechters en dan nog een niet te definiëren meute. Op deze manier spreekt de poster alle groepen in de samenleving aan. De Chinese overheid is echter nog steeds aan de winnende hand, te zien aan het rode lint.

De huidige protesten worden gezien als de laatste mogelijkheid om tegen de Chinese invloed terug te vechten en veel demonstranten zijn dan ook bereid alles te geven. Deze vierde poster is geïnspireerd op het schilderij *La Liberté guidant le peuple* van de Franse schilder Eugène Delacroix. In het originele schilderij wordt de Julirevolutie van 1830 afgebeeld. In deze revolutie stootten de Fransen hun repressieve koning van de troon. De boodschap van de kunstenaar van deze variant uit Hong Kong is duidelijk: er is een revolutie gaande en de demonstranten staan klaar om hun repressieve regime van de troon te stoten. Het kunstwerk is aanzienlijk duisterder dan veel voorgaande protestkunst omdat de situatie zelf ook duisterder is geworden. Zo dragen de demonstranten zwarte kleding, is de vlag van Hong Kong zwart en is het nacht. Zwart is vaak de kleur van strijd. De gele helmen – een verwijzing naar de gele paraplu's – vormen een van de weinige lichtpunten in het werk. Hiermee impliceert de kunstenaar hoogstwaarschijnlijk de kracht van eenheid. Deze eenheid biedt hoop.

Inmiddels houden de protesten al meer dan een half jaar aan, met het intrekken van de controversiële uitleveringswet op 4 september als het enige behaalde succes. De andere eisen van de demonstranten, zoals

het aftreden van leidster Carrie Lam, worden gezien als onacceptabel. Door de toename van politiegeweld en arrestaties haken steeds meer demonstranten af. De eerste kogels zijn afgevuurd, de eerste dode is gevallen. Het begint er meer en meer op te lijken dat de bevolking van Hong Kong niet is opgewassen tegen de macht van China. Terwijl het protest in de straten verloren lijkt, gaan de protesten online nog door. Zo wordt er nog steeds veel protestkunst gemaakt. Veel van de artiesten leveren slaap in of hebben hun baan opgezegd om zich hier volledig voor in te zetten. Hong Kong geeft zich niet zomaar gewonnen.

De oorsprong van Modernisme

Door Rutger Loof

Opstanden binnen kunst zijn er altijd geweest. Gewaagde, nieuwe stijlen worden de nieuwe norm, worden mainstream en een nieuwere stijl gaat daar weer tegenin en zo herhalen. Modernisme, ofwel moderne kunst, is uit zo'n opstand ontstaan. We vinden haar oorsprong in het impressionisme. Vanuit het impressionisme vertakken en vloeien bijna alle andere moderne, post-impressionistische stijlen voort, zoals het expressionisme, surrealisme en abstract kubisme.

Met de uitvinding en innovatie op het gebied van fotografie was er geleidelijk minder noodzaak voor realistische schilderkunst. De Franse Academie voor Schone Kunsten ging zich daardoor focussen op historisch en religieus realisme als nieuwe standaard, zogezegd 'schilderen wat niet kan worden gefotografeerd.' De conservatieve eisen aan kunstwerken van de academie werden steeds strenger en meer rigide. Heftige discussies werden gevoerd in de salons, samenkomstruimtes waar kunstenaars hun werk officieel mochten vertonen en veilen.

Een klein groepje avant-garde kunstenaars scharen zich samen tegen de strenge eisen die zowel de academie als de officiële salons hebben. Ze noemen zichzelf de *Groupe des Batignolles*. Onder hen zitten onder andere Pierre Renoir, Edouard Manet en Claude Monet. In 1863 bereikte het conflict tussen avant-garde kunstenaars en de salon zijn kookpunt. Dat jaar werd ongeveer de helft van alle kunst die men wilde tentoonstellen in de officiële Salon de Paris geweigerd omdat het niet aan de standaard van de academie voldeed. Het Parijse publiek had echter belangstelling gekregen voor de controversiële kunst. Daarop organiseerde de groep haar eigen tentoonstelling in de nieuwe Salon der Geweigerden.

Ik heb zelf vaak genoeg dat ik op een betoverende

locatie sta, in een overweldigend landschap of bij een mooie plek. De foto die ik daarvan neem stelt dan echter in alles teleur. De sfeer wordt niet vastgelegd op het beeld. Alleen hoe de plek er feitelijk uitziet. Terwijl het gevoel dat zo'n plaats mij brengt juist de reden is dat ik die foto wil maken, die impressie daarvan. Het gaat bij impressionisme om die impressie. De indruk die een plaats, omgeving of gebeurtenis op de schilder heeft nagelaten. Om dat interne gevoel extern op papier vast te leggen is nog knap lastig. Het Franse publiek werd met dit impressionisme geconfronteerd tijdens een tentoonstelling in de Salon der Geweigerden, door het werk *Impression, Soleil Levant* van Claude Monet uit 1873.

Het onderwerp van *Impression* is de haven van Le Havre op een mistige dag, geschilderd in zeer losse verftoetsen, die het onderwerp eerder suggereren dan echt omlijnen. De precisie ontbreekt expres. In een blauwachtige mist zien we, naast een klein bootje, nauwelijks de masten van enkele zeilschepen. Op de achtergrond staan, bijna onzichtbaar in de mist, de kades met kranen en schoorstenen geschetst met enkele verticale en schuine lijnen. De zon komt net boven de horizon uit en tekent een lichtstraal op het water. Monet vangt het vluchtige moment waar land, water en lucht in de nevel nog één lijken te zijn voor het felle daglicht alles scherp kan stellen. Monet gebruikt vluchtige en dikke verfstroken, evenals vluchtige, dikke verfstroken. Beide aspecten werden kenmerkend voor het impressionisme.

Ik heb gekozen voor dit schilderij als onderwerp, niet omdat het perfect exemplarisch is voor alle principes van impressionisme maar omdat de stroming haar naam te danken heeft aan dit schilderij. De originele titel van het schilderij was *Impression*. Kunstcriticus Louis Leroy schreef een venijnig kritiek in het satirische blad *Le Charivari* onder de titel 'De tentoonstelling van impressionisten' en gaf zo onbedoeld een naam aan de stijl van Monet en zijn medestanders. Later voegde Pierre Renoir de subtitel *Soleil Levant* toe.

De volgende keer dat je Parijs aandoet tijdens je reislust, doe dan niet meteen het over-bezochte Louvre aan. Parijs kent meerdere, misschien wel betere musea die onder meer impressionistische werken huizen. Aanraders zijn het Musée d'Orsay en het Musée de l'Orangerie. In dit laatste, ietwat grimmige gebouw wordt een groot deel van Monets Waterlelies-collectie prachtig tentoongesteld. Als je *Soleil Levant* wil bekijken, moet je het Musée Marmottan Monet bezoeken.

De charmante pietluttigheid van het WK darts

Door Huub Mol

“Mensonterend” “dommigheid kent geen tijd” en “darters hebben net geen syndroom van Down”. Het zijn de

rake uitspraken die sportjournalist Johan Derksen in het verleden deed over darts in de uitzendingen van *Voetbal Inside*. Wellicht zullen velen deze uitspraken begrijpen. Het oeroude Britse caféspeel is simpel, de deelnemers doen allesbehalve sportief aan en de link met alcoholgebruik is snel gelegd. Toch kijken er stevast een half miljoen mensen naar darts op tv en zitten de arena's vol met tienduizenden toeschouwers. Ook ik ben vaste kijker van het veelzijdige spektakel. Rond de jaarwisseling volgt het hoogtepunt op de dartskalender: het wereldkampioenschap. Een kleine impressie van de minst sportieve sport op aarde.

Een paar dingen zijn cruciaal om het festijn te begrijpen. De darters spelen één tegen één en proberen zo snel mogelijk van 501 naar 0 punten te gooien. Dit doen ze door bijna alleen maar op de triple-20 te mikken. Ze hebben een ‘dubbel’ nodig om hun aantal op 0 te brengen. Wanneer dit gelukt is, winnen ze een *leg*. Doorgaans zijn er drie *legs* nodig om een set te winnen. Naarmate het WK vordert wordt het format langer. Wanneer een wedstrijd gelijk opgaat, kan deze zomaar twee uur duren. Topsport, nietwaar? Aan het begin strijden 96 spelers om de felbegeerde tickets voor de eindstrijd op nieuwjaarsdag.

Onder de deelnemers zitten de meest kleurrijke figuren. Grote, veelal dikke veertigers, met veel tatoeages, foeilelijke outfits, hanenkammen en eigen opkomstnummers, veelal meezingers. Veel spelers hebben een achtergrond als tegelzetter, krantenbezorger of elektriciën en hebben het voor hun dartsloopbaan allesbehalve breed gehad. Op het podium gebeuren de gekste dingen. Spelers die uit frustratie het bord kapot proberen te slaan of hun shirt uittrekken om hun (niet zo) indrukwekkende torso aan het kogellamme publiek te showen. Spelers die bakkeleien tijdens wedstrijden en elkaar na afloop kusjes geven of glazen water over zichzelf heen gooien. Ook befaamd is de *caller*, die na elke worp de score door een microfoon de zaal in schreeuwt.

RTL 7 zendt al sinds jaar en dag darts uit. Een presentator beschouwt samen met twee (ex-)darters voor en na op de wedstrijden van die dag. Het resultaat is een misverstand tussen de presentator en de ‘analisten’, die eigenlijk helemaal niets te zeggen hebben. Dooddoeners als “hij krijgt mentaal een tikkie”, “hij zit niet in zijn ritme” of “hij is gewoon beter” volgen elkaar op. Het zijn de open deuren die gebruikt worden in de analyses over een sport die eigenlijk niet te analyseren valt. Onmisbaar zijn voormalig spelers Co Stompé en Roland

Scholten. Urenlang zitten ze in de lege studio de spelers te bekijken. Het is vreselijk ontspannende televisie.

In de eerste ronde speelt de Nederlander Vincent van der Voort tegen een zeventienjarig talent uit Ierland. Hij wint met 3-0 in sets. Stompé is na afloop kraakhelder: “Met alleen talent kom je er dus niet”, verklaart hij. “1-1 of 2-0 in sets is toch een groot verschil, daar brak hij mentaal.” Geen speld tussen te krijgen. Later op de avond voegt Scholten nog meer inhoudelijk commentaar toe. Hij stelt dat je in het darts tegen twee dingen speelt, namelijk “je tegenstander, maar ook het bord.” Maar daar blijft het niet bij.

In de tweede ronde verschijnt Fallon Sherrock, de eerste vrouw die ooit de eerste ronde overleefde, op het podium. Ze speelt tegen de als elfde geplaatste Mensur Suljovic, die zichtbaar zenuwachtig is voor het treffen met zijn vrouwelijke opponent. Presentator Marcel Maijer stelt een prangende vraag aan de analisten. “Hoe concentreer je jezelf het beste voor zo’n wedstrijd?” Stompé is vastberaden: “Op je eigen spel letten en niet op de ander.” Scholten is niet te beroerd om aan te vullen. “Alles kan, het is drie pijlen tegen drie pijlen.” Suljovic wordt constant uitgefloten door het publiek dat ophanden is van Sherrock. Ze stunt opnieuw en verslaat Suljovic. In de studio wordt opnieuw gesproken van ‘historie’.

Ook de achtste finales leveren mooie beelden op. De 56-jarige Steve Beaton speelt op zijn 29e WK tegen de Litouwer Darius Labanauskas. De commentatoren vertellen dat Labanauskas geen Engels spreekt en dus geen last heeft van de spreekkoren vanuit de zaal. Uiteindelijk wint de Litouwer. Stompé: “De zenuwen en stress hielpen Beaton niet mee.” In een interview na afloop weet de Litouwer niet zeker wanneer hij zijn kwartfinalepartij speelt. Was het nou morgen of overmorgen? Ondertussen bereiden de mannen in de studio zich alweer voor op de volgende partij. Een ding blijft daarin zeker: “De beste van de twee wint de partij.”

Het WK darts helpt je als een gids door de donkere dagen voor en na kerst heen. Als komisch geheel lijkt het darts steeds populairder te worden. Één ding weet ik zeker. Op 1 januari ga ik het nieuwe jaar in met de finale als medicijn tegen de oud-en-nieuwkater.

Verloren in de mediastaar

Door Thomas van Royen

Je kent het waarschijnlijk wel. Het is zo'n onproductieve dag midden in je weekend en je bent passief aan het staren naar het beeldscherm voor je neus. En of je nou je tijdljn afstruint met een duim die omgetoverd is tot een eeuwig scrollende jaknikker, op zoek bent naar dat allerlaatste filmpje op YouTube om je mediahonger te stillen of toch nog maar een aflevering van die serie die zo lekker wekijkt aanzet, het komt allemaal op hetzelfde neer. We lopen dikwijls met open ogen in de val die weliswaar niet heel beschut staat opgesteld, maar wel een aantrekkelijke vorm van lokaas heeft die we nou eenmaal niet kunnen weerstaan. Toegeven willen we het misschien niet altijd maar stiekem hebben we ergens ook wel door dat we mediaverslaafd zijn.

Deze verslaving wordt vaak verhuld door de overschaduwende positieve manier waarop zij wordt omschreven. Waar *binge drinking* en *-eating* een negatieve en ongezonde lading hebben, kent *binge watching* vaker een positieve connotatie. Vooral nu het tijdperk van het zappen veld heeft geruimd voor het tijdperk van het streamen en het scrollen, is het langdurige mediastaren nog gemakkelijker geworden. Zonder onderbrekingen kunnen afleveringen aan elkaar geregen worden waardoor men nog langer dan bij een film aan het beeldscherm vastgeplakt zit. Onze tijdlijnen nemen een groot deel van onze daadwerkelijke tijd in beslag doordat we in de opeenvolging van n t vermakelijke posts op zoek zijn naar die ene post die echt bevredigend is. Het is als fastfood dat noch een culinair hoogstandje noch een voedzame maaltijd is en achteraf niet de voldoening brengt waar je op hoopt. De leegte na het kijken van het ene filmpje probeer je op te vullen door het volgende filmpje aan te zetten tot je dan toch mediamoe genoeg bent om je telefoon weg te leggen.

Om de ogen wat minder vermoeid te maken in de mediastaar zijn er een aantal dingen waardoor de inhoud nog makkelijker te verwerken is. Neem bijvoorbeeld de lachband of de live reacties van een aangestuurd publiek dat zich buiten het beeld bevindt, technieken die bij menig *sitcom* worden ingezet. De kijkers bepalen zelf niet wanneer zij willen lachen, dit doet de serie voor hen. Hierdoor kunnen er zelfs scènes waar het humoristische element slechts gering aanwezig is, grappig gemaakt worden. De lachband werkt als een soort saus die de smakeloosheid van een flauwe grap net dat beetje smaak geeft waardoor hij w l te verorberen is. Zoek maar naar scènes waar de lachband uit gemonteerd is en je weet precies wat ik bedoel.

Een andere smaakversterker is het presenteren van losse afleveringen en filmpjes als kleine hapklare brokken. Anders dan bij een speelfilm die als een heus driegangendiner na een paar uur voor de voldoening zorgt (of niet natuurlijk), wordt met de kleine hapjes die men bij series krijgt voorgeschoteld de illusie geschapen dat het helemaal niet zoveel is. Er wordt bij elke hap steeds geregeld dat je er nog een neemt. Je wil weten of die volgende hap de lekkere trek net zo weet te stillen als de vorige of misschien zelfs wel beter smaakt. En als de volgende hap niet genoeg is neem je er nog een, daarna nog een en daarna nog eentje om het af te maken.

Het is als fastfood dat noch een culinair hoogstandje noch en voedzame maaltijd is.

Een serie kan dus als snel naar meer smaken en dat is wat het een succesvol medium maakt. Want zelfs als een serie

repetitief raakt en de glans steeds doffer wordt, blijven de kijkers aan het scherm gekluisterd omdat ze willen weten hoe het verhaal, dat met de tientallen draaiuren alsmaar voortsleept, zal aflopen. We hebben met onze tijd, en soms met ons geld, betaald voor de serie, dus als we nu afhaken lijkt het allemaal voor niks te zijn geweest. Net zoals we voor dat toch wel prijzige McDonalds-menu hebben betaald en die burger daarom maar helemaal opeten, kijken we de serie af en vinden we het hopelijk ook een beetje leuk.

Net als fastfood is het dus een ideale formule voor de producent aangezien de consument lang genoeg blijft vastzitten aan een product. De platforms zijn erop gemaakt dat we doorkijken door ons zoveel mogelijk te stimuleren. De stimulans komt echter niet alleen bij de media zelf vandaan. Zo is het simpelweg heerlijk om na een dag hard werken thuis te komen, op de bank neer te ploffen en zelf even zo min mogelijk te doen. De makers van de succesvolle serie *The Walking Dead*, met inmiddels tien seizoenen en een *spin-off*, legden ooit eens uit dat het voor kijkers bevrijdend is om te zien hoe de personages, en niet zijzelf, zich weten te redden in de wereld. De vierde wand, die met dit inzicht ook de vorm aanneemt van een spiegel, staat veilig tussen het universum van de kijkers en dat van de personages.

Ook op sociaal vlak worden we beïnvloed: we willen natuurlijk wel een beetje kunnen meepraten over de series die op het moment in zijn. Toen het einde van *Game of Thrones* begon te naderen zijn uiteindelijk steeds meer mensen de serie gaan kijken omdat er om hen heen een hoop werd gediscussieerd over het laatste seizoen. De alsmaar herhaalde vraag waarom je de serie niet kijkt is nu niet het enige dat je stimuleert de serie te kijken, vanwege een gevoel van achterblijven probeer je de rest nu zo snel mogelijk bij te benen. Hierbij zorgen de spoilers die je om de oren vliegen op social media voor dat extra beetje motivatie dat je nodig hebt om je al *binge watchend* door alle seizoenen te werken.

Misschien past het overvloedige mediastaren wel in de manier waarop we tegenwoordig leven in een wereld van extremen: we moeten steeds meer kunnen voor een alsmaar competitiever wordende markt; om dit alles even te ontsnappen feesten we vervolgens tot onze limiet; om het lichaam gezond te houden trainen we ons lichaam tot we erbij neervallen om weer mee te kunnen draaien in de wereld. Is dit waar het oneindige scrollen, swipen, bankhangen en mediastaren tussen past? Het grote verschil is dat we al het voorgenoemde wat zich in de echte wereld voordoet, allemaal vanuit onszelf moeten doen. Bij het mediastaren hoeven we even niet actief te handelen, we kunnen even tot adem komen.

Posts worden verslonden, er wordt gelachen om flauwe filmpjes, anderen worden beoordeeld en naar links of naar rechts geswiped en de blauwe duimpjes zorgen voor een kleine dopaminekick. In onze favoriete series zijn het niet wij die de dagelijkse problemen moeten oplossen, het zijn de personages waarnaar gekeken wordt die dit nu eventjes moeten doen. Op tijdlijnen krijgen we voorgeschoteld waar we, volgens Facebook dan, om gevraagd hebben - dus teleurstelling is ver te zoeken. Mediaverslaving neemt vele hardnekkige vormen aan en de bittere nasmaak is de ene keer beter verhuuld dan de andere keer. Ergens is er de kennis dat het weldegelijk slecht voor ons is, maar hier proberen we, net als bij alledaags schijnende cafeïne- en nicotineverslavingen, niet aan te denken. Met staren is het soms nodig te knipperen met de ogen om wazigheid te voorkomen om zo je zicht gezond te houden. Is het nodig dit net zo te doen bij het mediastaren? Even rondkijken om alles weer helder te zien?

Guerrillero Heroico over het leven van een foto

Door Maud Roelse

Het is misschien wel één van de bekendste foto's ooit genomen. Velen kennen Ernesto 'Che' Guevara maar vaag en zijn totaal niet bekend met zijn denkbelden maar die foto dragen ze trots op hun T-shirts en buttons. Het is een krachtige foto. Guevara kijkt strak voor zich uit, frons een beetje. De foto geeft de mythe Che Guevara letterlijk een gezicht.

De foto is genomen op 5 maart 1960 in Havana door Alberto Korda, geboren als Alberto Diaz Gutiérrez, een Cubaanse fotograaf met communistische sympathieën. De foto heeft de titel *Guerrillero Heroico* gekregen, dat heroïsche guerrillastrijder betekent. Korda leerde fotograferen als studio-assistent voor trouwerijen, dopen en begrafenissen. In 1953 opende hij zijn eigen studio en nam de naam Alberto Korda aan. Korda besloot als fotograaf in de modewereld aan de slag te gaan en zijn bestaan was frivool. Toen de Cubaanse Revolutie uitbrak veranderde hij van een modiefotograaf in een fotograaf van de revolutie. Ook raakte hij bevriend met Fidel Castro.

Op 31 december 1958 hadden de revolutionairen onder leiding van Castro de als dictator over Cuba regerende generaal Fulgencio Batista verdreven. Iets meer dan een week later kwam Castro aan in Havana. Op 4 maart 1960, ongeveer veertien maanden later, werd de lading van het Franse munitie-schip La Coubre van boord gehaald in de haven van Havana. Het schip explodeerde tijdens het uitladen. Er vielen bijna honderd doden en er raakten nog eens tweehonderd mensen gewond. Het is nog altijd onduidelijk of het schip per ongeluk explodeerde of dat het ontplofte door sabotage. Castro gaf echter de schuld aan de Verenigde Staten en de C.I.A. Hij eiste een mars, een massale demonstratie en een herdenkingsdienst om de slachtoffers te gedenken bij de Cemetario de Cristóbal Colón, waar de slachtoffers begraven zouden

worden. De foto is gemaakt aan het einde van de mars, toen Castro een speech gaf. Deze speech is later bekend geworden, omdat Castro hier voor het eerst de zin 'Patria o Muerte', dat 'vaderland of dood' betekent, gebruikte.

Om de foto's te nemen gebruikte Korda een Leica M2 met een 90 mm-lens, met daarin een Kodak Plus-X pan-rolletje. De kwaliteit van de foto schreef Korda toe aan puur geluk, een toevalligheid. Het was niet van tevoren de doelstelling van de fotograaf een portret van Guevara te schieten; hij was simpelweg bij de mars aanwezig om die vast te leggen op foto. Toen er een gat ontstond in de eerste rij op het podium, bewoog Guevara zich iets naar voren. Dit was het

moment dat Korda de twee foto's van Che nam. Ten tijde dat de foto gemaakt werd, was Che Guevara de minister van Industrie in de nieuwe regering en was hij in die functie aanwezig bij de mars. Naast de bekende foto van Che Guevara, nam Korda ook foto's van Cubaanse militairen en de Franse filosofen Jean-Paul Sartre en Simone de Beauvoir. Sartre en de Beauvoir waren toevallig in Havana toen de rally plaatsvond.

De kwaliteit van de foto schreef Korda toe aan puur geluk, een toevalligheid.

Alberto werkte ten tijde dat de foto werd genomen voor het tijdschrift *Revolución*. De editor besloot toen Korda het filmrolletje aan hem overhandigde, alleen de foto's van Fidel Castro, Jean-Paul Sartre en Simone de Beauvoir te gebruiken. De rest van het rolletje gaf hij terug aan de fotograaf. Deze beseftte dat de foto's die hij had genomen krachtig en uniek waren. Hij knipte de twee zijanten van de foto af, waarop een palmboom en een man te zien waren, vergrootte hem en hing hem op aan de muur van zijn studio,

naast een portret van de Chileense dichter Pablo Neruda. Hij gaf ook enkele kopieën weg aan vrienden en bekenden.

In 1967, zeven jaar nadat de foto genomen was en in het jaar van Guevara's executie, was de Italiaanse uitgever Giangiacomo Feltrinelli van plan het *Boliviaanse Dagboek* van Guevara uit te geven. Hij was daarom op zoek naar een foto voor op de voorkant van het boek. Cubaanse ambtenaren brachten hem toen in contact met Korda. Hier begon de wijde verspreiding van de nu zo bekende foto. Alberto Korda vroeg geen betaling voor het gebruik van de foto, aangezien hij Feltrinelli als 'vriend van de revolutie' zag. Dit past natuurlijk ook binnen het communistische gedachtegoed. Korda wilde niet profiteren van de verspreiding van de afbeelding. Na de publicatie door Feltrinelli begon de foto rond te zwerven. Hij werd eerst gepubliceerd in het tijdschrift *Paris Match* in augustus 1967 in een artikel met de titel 'Les Guerilleros'. Het is niet bekend hoe het tijdschrift de foto heeft weten te bemachtigen. Rond diezelfde tijd gebruikte de Ierse kunstenaar Jim Fitzpatrick de afbeelding als model voor een gekleurde poster. De Ier beweerde dat hij de foto had gekregen van de Nederlandse anarchistische beweging Provo. Die zeiden op hun beurt dat ze de foto hadden gekregen van Sartre.

In oktober 1967 werd Guevara geëxecuteerd in Bolivia. Over de hele wereld vonden demonstraties plaats. Feltrinelli drukte van de bekende foto vele kopieën af en verkocht deze aan demonstranten. Vanaf dat moment stond de foto ook bij het brede publiek bekend als *Guerrillero Heroico*. Fidel Castro heeft de *Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst* nooit erkend of getekend en daardoor heeft noch Korda noch de familie van Guevara ooit iets verdiend aan de reproductie van de afbeelding. Doordat er geen copyright op de afbeelding rustte, was iedereen vrij de afbeelding te gebruiken. Dit heeft vanzelfsprekend enorm bijgedragen aan de wijde verspreiding van de foto. Maar wat is nou precies zijn aantrekkingskracht? Hierover zei journalist Ben Ehrenreich in *The Los Angeles Times*:

If this were a photo session, you couldn't have asked for more. The model, long-haired with steely gaze and wispy guerrillero beard. Jacket zipped to the chin. Collar up and hair uncombed. Jaw set in anger. Beret at a perfect, rakish tilt. There's tension even in his pose: his shoulders turning one way, his face another. And those eyes, mournful but defiant, staring up and to the right as if at some distant vision of the future, or a giant, slow-approaching foe.

De vastberadenheid die uit de ogen van Guevara blijkt is een belangrijke factor, die de foto zo sterk maakt. Guevara is het toonbeeld van een heroïsche guerrillastrijder. Korda zou jaren later zeggen dat de foto een goed beeld geeft van Guevara's karakter, vastberaden en stoïcijns. Uit zijn blik kun je ook pijn en woede opmaken. De explosie van het

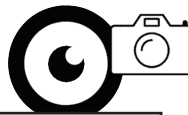
munitiechip en de slachtoffers die daarbij vielen, hadden deze gevoelens bij velen opgewekt. De explosie werd gezien als een aanslag, onder andere op het communistische gedachtegoed. Ook de kleding van Guevara, voor zover die zichtbaar is, voegt iets toe. De baret is stijlvol maar het is er vooral één zoals je die overal kan kopen. Het beeld staat dicht bij de mensen, men kan zich ermee identificeren.

Guevara is het toonbeeld van een heroïsche guerrillastrijder.

Naast de puur esthetische waarde van de foto, is datgene waar de foto voor staat ook een grote factor wat aantrekkingskracht betreft. De foto is een afbeelding van een individu, maar dat individu staat symbool voor een bepaald soort man. Hij staat symbool voor een heroïsche strijder, die vastberaden en stoïcijns streed voor zijn idealen en die rotsvast in die idealen en hun haalbaarheid geloofde. Bij de dood van Guevara werd de foto ook het symbool van het onrecht dat de westerse kapitalisten de mensen aandeden. De man die streed voor gelijkheid, werd gedood door hen voor wie hij een bedreiging vormde. Weer was er sprake van onderdrukking, van een sfeer waarin het openlijk uiten van je mening niet werd gewaardeerd. Althans, niet door iedereen.

Door de jaren heen heeft de foto wel wat aan kracht moeten inboeten. Het gebrek aan een copyright heeft ervoor gezorgd dat de foto overal voor kon worden gebruikt want niemand had het gebruik in de hand. Korda heeft nog eens de strijd aangebonden met de producent van Smirnoff-wodka, die de afbeelding gebruikte in een advertentie. De fotograaf was een voorstander van het vrije gebruik van de foto, aangezien dit in overeenstemming was met het gedachtegoed van Guevara. Dat de foto gebruikt zou worden voor een advertentie die een alcoholische versnapering zou aanprijzen, vond hij echter afdoen aan de reputatie van Che. Het is ook wat vreemd om de foto voor dit doel te gebruiken, aangezien Guevara zelf geen alcohol dronk.

De foto leeft nog steeds, jaren na de dood van Guevara, een eigen leven. In de jaren na zijn dood werd zijn beeltenis veelvuldig gebruikt door studenten tijdens protesten in 1968 en door hippies en yippies voor wie hij een anti-Amerikaans en antikapitalistisch symbool was. Nog altijd wordt de foto gebruikt als een symbool voor een tegencultuur en voedt het de mythe Che Guevara. Want dat is wat de foto het meest heeft gedaan: ze maakte van een man een mythe.

De Schoolspijbelaar

Beeld in Beeld

Door Steven de Boer

Greta Thunberg werd door het Amerikaanse weekblad *Time* verkozen tot *Person of the Year* 2019. Is dit dan wellicht dé foto van 2019? Hier zien we de 17-jarige Zweedse klimaatactiviste arriveren in Madrid voor de VN-klimaatop COP25, die van 2 tot 13 december plaatsvond. Ze was met een catamaran de Atlantische Oceaan overgestoken om de top te kunnen bijwonen want vliegen doet ze niet meer. Het doel van de top was het maken van de laatste afspraken over de uitwerking van het Klimaatakkoord van Parijs, dat met dit nieuwe jaar van kracht is geworden.

Het meest in het oog springende van deze foto vind ik de scheidingslijn in het midden, die de foto in twee delen verdeelt. Links Thunberg zelf, die op het punt staat de relatieve rust van haar treincoupé te verlaten. Rechts, de verzamelde pers die als een groep hongerige aasgieren klaarstaat om zoveel mogelijk kiekjes van de jonge actieste te schieten. Eén fotograaf is hen natuurlijk al voor geweest; degene die dit moment heeft weten vast te leggen. Thunberg kijkt op, een protestbord onder haar arm geklemd. Wat zien we in die blik? De onverschilligheid van een wereldster, die sinds haar eerste schoolstaking in augustus 2018 aan de camera's gewend is geraakt? Het cynisme van iemand die dondersgoed weet dat de pers alleen geïnteresseerd is in het fenomeen Greta Thunberg en niet in de klimaatproblemen waartegen ze predikt? Deze foto zet aan tot het stellen van dit soort vragen. Het laat het contrast zien tussen de spijbelaar en de grotemensenwereld die maar met haar heeft te dealen.

Thunberg heeft zelf meermaals benadrukt dat het niet

om haar als persoon zou moeten gaan maar om de klimaatbeweging die zij representeert. Critici kunnen hier spottend om lachen en wijzen op hoe ze bij elke klimaatop de aandacht op zichzelf weet te vestigen. Zoals op de VN-klimaatop in september vorig jaar, waar ze wereldleiders een uitbrander van jewelste verkocht: 'hoe durven jullie!'; 'we laten jullie hier niet mee wegkomen!' Het kwam haar op zowel lof als kritiek te staan. Wereldleiders schrokken terug voor deze persoonlijke terechtwijzing. Thunberg schoot zichzelf in de voet en ze wist het.

NuzienwedatThunbergleert hoeze de media moet bespelen. In haar speech in Madrid schuwt ze de aanvallende toon, wetende dat de media de aandacht op haar woordgebruik zou richten en niet op haar boodschap. Ook van Donald Trump is de Zweedse niet onder de indruk. 'Greta moet iets gaan doen aan haar probleem met woedebeheersing en naar een goede ouderwetse film gaan met een vriend,' tweette de president als reactie op haar *Time*-verkiezing. Thunberg nam het advies over en plaatste het in haar Twitter-bio. Spot kun je het beste met meer spot bestrijden.

2019 was het jaar van Greta Thunberg en dus ook het jaar van de vele jonge klimaatactivisten die door haar geïnspireerd werden. We hebben ze in Nederland ook gezien, op het inmiddels legendarische en wellicht verwaarloosde Malieveld. Laten we hopen dat de politici eindelijk de benodigde maatregelen gaan nemen, zodat Thunberg weer gewoon naar school kan gaan.

No Guns but Roses

Door Ivo van Arendonk

Antiregeringsprotesten vinden overal op de wereld plaats. Van Hong Kong tot Irak en Chili gaan dagelijks duizenden burgers de straat op om te protesteren tegen het beleid van hun respectievelijke overheden. Vrijwel alle hedendaagse protesten worden gekenmerkt door een groeiend gebruik van geweld. Steeds feller wordende protesten worden beantwoord met feller politiegeweld, vaak met tientallen gewonden tot gevolg. Traangas en molotovcocktails tekenen het straatbeeld bij veel protesten. In een wereld waar ontevredenheid over de overheid steeds meer gepaard gaat met geweldsuitingen, rijst de vraag: kan het ook zonder geweld?

Het antwoord op deze vraag ligt in een onwaarschijnlijk stukje aarde: de woeste Kaukasus. Sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie is deze regio vooral getuige geweest van bloedige oorlogen tussen verschillende separatistische en religieuze groeperingen. Tsjetsjenië, Dagestan en Abchazië zijn al jarenlang broedplaatsen van geweld. Toch vond er in 2003, te midden van deze conflicten, een vreedzaam protest plaats in het land van *ajapsandali* en *kachapuri*: Georgië.

Na zijn onafhankelijkheid van de Sovjet-Unie in 1991 raakte Georgië verwickeld in een aaneenschakeling van conflicten met etnische minderheden. De verwoesting van deze oorlogen leidden tot economische crises in het nog jonge land. Om een einde te maken aan deze chaos pleegde een deel van het leger een coup en werd Eduard Shevardnadze gevraagd om president te worden. Shevardnadze was eerste secretaris van de Georgische Communistische Partij geweest en heeft ook gediend als minister van Buitenlandse Zaken van de Sovjet-Unie. Met zijn benoeming als president kreeg Moskou meer invloed in de Georgische politiek en verdween de hoop dat Georgië een pro-westerse en democratische koers zou varen. Het presidentschap van Shevardnadze werd gekenmerkt door corruptie, vriendjespolitiek en autoritair leiderschap, klassieke voorbeelden van een geslaagd proces van democratisering. Tweemaal wist hij de verkiezingen te winnen maar beide gingen gepaard met de nodige beschuldigingen van fraude. Niet geheel verrassend stond zijn positie onder druk. De

economische situatie in het land was ronduit beroerd en slechts een kleine kring vertrouwelingen profiteerde van de spaarzame hervormingen die Shevardnadze had doorgevoerd. Bij de gemeenteraadsverkiezingen liet Shevardnadze relatief vrije verkiezingen toe, met een enorme overwinning voor de oppositie tot gevolg. Een jaar later zouden de parlementsverkiezingen plaatsvinden en de internationale gemeenschap rook haar kans. Er werd flink geïnvesteerd door non-gouvernementele organisaties in veilige kiessystemen en neutrale waarnemers. Alles wees erop dat deze verkiezingen transparant, democratisch en vrolijk zouden worden.

Niets bleek minder waar. Shevardnadze had ouderwets gesjoemeld met de resultaten en boekte een enorme overwinning. Meerdere districten telden meer stemmen dan er daadwerkelijk kiesgerechtigden waren en in districten waar Shevardnadze niet populair was, bleven de kieslokalen gewoonweg dicht. Toen Maurice de Hond bij de eerste exitpolls verkondigde dat de partij van Shevardnadze een enorme overwinning zou boeken, begonnen de inwoners van Tbilisi zich te roeren. Het protest begon met zo'n duizend betogers maar groeide in de weken erna naar ruim 100.000 mensen. De leider van de demonstranten was een man met de prachtige naam: Mikheil Saakashvili.

Saakashvili was een jurist die was opgeleid in de Verenigde Staten, waar hij in aanraking kwam met een prachtig fenomeen: democratie. Met zijn charmes en zijn pro-westerse idealen wist hij de oppositie in Georgië achter zich te verenigen. Hij geloofde in geweldloosheid en wist deze boodschap ook over te brengen naar de demonstranten. Tijdens de opening van het nieuw gekozen parlement bestormden Saakashvili en zijn aanhangers het parlamentsgebouw, gewapend met niets meer dan rode rozen. Deze rozen stonden symbool voor de boodschap van geweldloosheid en werd daardoor het symbool van de gehele revolutie. Na wat geduw en getrek moest Shevardnadze het gebouw ontvluchten, waarna hij de noodtoestand uitriep. Het leger weigerde in te grijpen, waardoor het protest niet werd getekend door tanks, traangas en molotovcocktails maar door rozen, vlaggen en liederen. Shevardnadze had geen andere keuze dan het aanbieden van zijn ontslag. Er werden nieuwe verkiezingen gehouden, waarbij Saakashvili en zijn partij een enorme overwinning boekten. De revolutie was afgerond, de machtswisseling was een feit.

Op veel plekken in de wereld zijn massale protesten dagelijkse kost, met talloze geweldsincidenten tot gevolg. Toch heeft de Rozenrevolutie van 2003 laten zien dat het ook zonder geweld kan. Het Georgische volk bewees dat een roos veel krachtiger is dan een kalasjnikov.

De kinderen van Versteegh moeten onder de wol

Door Anneloe Brakel

Op een gure, vroege winterochtend zit ik melodramatisch uit het treinraampje te staren, hand onder mijn kin, koptelefoon op mijn hoofd. De trein vervoert me langs weilanden die eindeloos lijken te zijn, maar ineens worden onderbroken door nieuwbouwwijken die als paddenstoelen uit de grond lijken te rijzen. De vetvlek op mijn raam van de vorige passagier verstoort mijn uitzicht. Een zucht van geluk verlaat mijn lichaam wanneer de trein de spoorbrug van Zwolle overgaat en het water van de IJssel zich onder mij bevindt: *so far, so good*, geen vertraging gehad. Alleen nog mijn overstap halen en ik ben thuis. Ik denk aan het verhaal dat mijn opa me eens vertelde, over hoe hij bijna tachtig jaar geleden dezelfde route had afgelegd met de trein. Hij had iets meer pech onderweg: de trein kon de IJssel niet oversteken, de spoorbrug was het slachtoffer geworden van de oorlog. Ik denk aan het verhaal dat hij daarna vertelde, over zijn vader, die bij de NS werkte en ook dezelfde route als wij had af moeten leggen. Alleen werd zijn treinreis gestaakt ter hoogte van Amersfoort waardoor hij de reis naar Drenthe moest vervolgen per fiets – 139 kilometer van Amersfoort naar Coevorden. Nu kunnen we de NS wel schieten als we vertraging ondervinden op ons traject. Vroeger was je blij als je zonder kogels om je oren veilig thuis kwam.

Mijn opa's vader werkte bij de Nederlandse Spoorwegen. Hij was overwegwachter. Dit hield in dat hij de spoorbomen naar beneden deed wanneer er een trein naderde, om men te waarschuwen voor de passage van het ijzeren monster. Toen mijn opa een jaar of zes was, werd zijn vader gestationeerd in Haarlem, een eind weg van hun huis in Coevorden. Mijn opa herinnert zich nog zijn bezoek aan zijn vader in Haarlem: het was een zomerse dag en de reis duurde lang. Nu zou je er zonder vertraging 2,5 uur over doen. Mijn opa was daarentegen een heel dagdeel kwijt, door vertraging en problemen op zijn traject. De spoorbrug die hen van Zwolle naar het westen zou leiden, was namelijk opgeblazen door het Nederlandse leger, om de Duitse bezetting te dwarsbomen. Alvorens de reis voort te zetten per bus, werd iedere passagier grondig gecontroleerd door de Duitse bezetters.

Uit een geallieerd vliegtuig kwam een regen van kogels die op de trein neerstreek

Een jaar later kreeg mijn opa's vader te horen van zijn chef dat hij met verlof mocht en dus de gelegenheid kreeg om terug naar Drenthe te gaan. De precieze reden wist hij niet

maar het zou niet lang duren voordat hij te weten kwam wat de chef destijds al wist. En zo begon hij aan zijn reis van Haarlem naar Coevorden, niet wetende dat dat voorlopig de laatste treinrit zou zijn. Vlak voordat de trein bij het station te Amersfoort zou stoppen, werd deze plots beschoten. Uit een geallieerd vliegtuig kwam een regen van kogels die op de trein neerstreek. Uit de kogelgaten baande de stoom van de locomotief zich een weg naar buiten. Mijn opa's vader greep zijn fiets, die hij altijd meenam in de trein om de laatste stukjes van het station naar huis af te kunnen leggen, en sprong gehaast uit de wagon. Vele mensen volgden hem en vluchtten uit het ijzeren voertuig, om zich vervolgens te verschuilen in de greppel naast het spoor. Met zijn allen lagen ze daar, ergens net voor Amersfoort, in een greppel te schuilen voor hun leven. Met niets meer dan zijn fiets heeft mijn overgrootvader vervolgens zijn reis naar Coevorden voortgezet; 139 kilometer heeft hij gefietst.

Dit was niet de eerste keer dat treinen van de NS beschoten werden door geallieerde vliegtuigen. Vanaf 1943 was het Nederlandse verzet begonnen met acties tegen de NS, zoals aanslagen op treinen. Op 4 augustus 1944 hadden deze aanslagen de levens van 51 NS'ers en 83 reizigers geëist. 198 NS-werklieden en 288 reizigers raakten gewond.

Maar waarom keerden de geallieerden zich tegen de Nederlandse Spoorwegen? Na de capitulatie van Nederland in mei 1940, werkte de Nederlandse Spoorwegen namelijk samen met de Duitse autoriteiten om het treinnetwerk lopend te houden. Dit netwerk werd immers gezien als essentieel voor de Nederlandse economie en het punctuele en stipte karakter van de NS diende dan ook voort te leven. De reden voor de aanslagen op de NS was diens onbereidheid haar taken neer te leggen en het werk te staken. De taken bestonden uit de distributie van voedsel, materiaal en kolen maar ook taken die juist het bestaan van sommige groepen Nederlanders ernstig bedreigden. Door de treinen te laten rijden werden de deportatiepraktijken van de Duitse nazibezetters mogelijk gemaakt. Onder het Nederlandse verzet heerste en groeide de onvrede over de onbereidheid van de NS om deze verschrikkelijke Duitse bezetting tegen te werken. Deze onvrede bereikte haar hoogtepunt tijdens de April-meistakingen van 1943, toen arbeiders in heel Nederland hun werk – gedwongen arbeid, slechts nuttig voor de Duitse oorlogseconomie – neerlegden. De staking werd hardhandig neergeslagen door de Duitsers en tot ongenoegen van velen, bleven de Nederlandsetreinen rijden.

Ondanks de afkeer van de geallieerden tegen de samenwerking van de NS met de Duitse bezetters,

betekende dit niet dat deze samenwerking vrijwillig en achteloos was. Er zijn vele gevallen bekend van kleine vormen van verzet die NS'ers pleegden. Zo werkten ze soms toch samen met het Nederlandse verzet, aan wie ze informatie over Duitse transporten doorspeelden en met wie ze illegale kranten deelden. Joodse Nederlanders of politieke gevangenen in onder andere Bergen-Belsen werden via Nederlandse treinen voorzien van voedselpakketten. Ook konden duizenden onderduikers aan de slag bij de NS, in de werkplaats of als spoorbewaker.

Eenmaal thuis in Coevorden leerde mijn opa's vader waarom hij met verlof mocht. Op Radio Oranje klonken de codewoorden: "de kinderen van Versteegh moeten onder de wol", waarmee de Spoorwegstaking van 1944 werd ingeluid. Versteegh was de schuilnaam van de NS-directeur Willem Hupkes. Vermoedelijk had zijn chef destijds al geweten dat op 17 september 1944 het werk van de NS stilgelegd zou worden. Deze Spoorwegstaking duurde tot het einde van de oorlog.

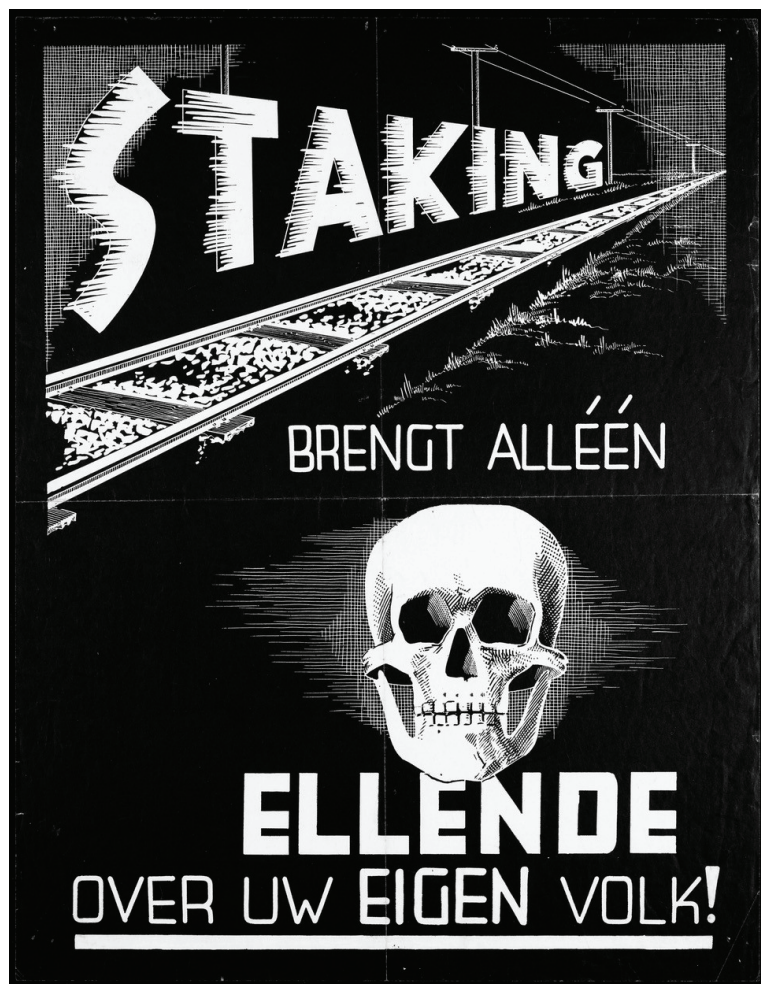
Volgens NS-directeur Hupkes was de keuze om niet mee te doen aan de April-meistakingen van 1943 gemaakt omdat de opdracht niet rechtstreeks vanuit Londen kwam, waar de Nederlandse regering in ballingschap gevestigd was. Het radiobericht op de 17de van september 1944 deed vermoeden dat de opdracht deze keer wel door de Nederlandse regering in ballingschap gegeven was. Ik citeer een zin uit het radiobericht (geciteerd in *Historisch Nieuwsblad*), dat gegeven werd in naam van de Nederlandse regering: 'Naar aanleiding van een uit Nederland ontvangen vraag en na overleg met het Opperbevel, mede in verband met acties die heden in Nederland zijn aangevangen, acht de regering thans het ogenblik aangebroken, de instructie te geven tot een algemene staking van het spoorwegpersoneel, teneinde het vijandelijk vervoer en troepenconcentraties zo veel mogelijk te beletten.'

Later zou echter blijken dat het bevel voor de spoorwegstaking niet van de Nederlandse regering kwam, maar van de geallieerden, die moedwillig de Nederlandse regering buiten de plannen gehouden zouden hebben. De spoorwegstaking was namelijk bedacht door het Londense Bureau Inlichtingen als versterking voor de geplande Operatie Market Garden, die ook op 17 september 1944 werd ingezet. Dit bevrijdingsoffensief zou bestaan uit luchtlandingen rondom Arnhem, Nijmegen en Eindhoven. Het idee was dat wanneer het treinnetwerk platgelegd zou worden, het de Duitsers zou belemmeren bij hun poging zichzelf uit dit offensief te vechten. Market Garden zou het einde van de Duitse bezetting betekenen. Althans, dat hoopten de oorlogsplanners. Helaas bleek de operatie niet het gewenste succes te hebben, omdat de geallieerden één cruciale brug bij Arnhem niet konden veroveren op de Duitsers. De spoorwegstaking

bleek ook al snel een teleurstelling: de Duitsers konden blijkbaar gewoon hun eigen treinen gebruiken.

Het succes was niet groot maar de gevolgen van de staking waren dat wel. Vooral het westen leed onder de staking omdat voedsel en brandstof niet langer het westen konden bereiken; de gruwelijke Hongerwinter brak aan. Ook werd de verspreiding van voedselpakketten voor politieke gevangenen onmogelijk gemaakt. Mijn opa's vader moest onderduiken. Net als al het andere NS-personeel, wat neerkwam op zo'n 30.000 personen. Het onderduiken werd gefinancierd door het Nationaal Steun Fonds van het verzet, maar bleek een grote financiële last.

Ongetwijfeld zijn vele van ons Utrechtstudenten geraakt tijdens de OV-staking in mei 2019. Naar de collegezalen op de verre Uithof moesten we ineens al fietsend want de bussen reden niet. De student-forenzen die niet het geluk hadden om in dit mooie 'stadsie' te wonen, kwamen überhaupt niet, want fietsen van Gorinchem naar Utrecht doet toch niemand? Ik zal voortaan eens een tweede keer nadenken voordat ik klaag over een vertraging van tien minuutjes. Ik zal denken aan mijn opa, die niet zo gemakkelijk als ik de IJssel kon oversteken. En ik zal denken aan zijn vader, die, ergens waar de trein waar ik nu in zit zojuist langsreed – vlak voor Amersfoort – met niks meer dan angst en zijn fiets, vreesde voor zijn leven. Die vetvlek op mijn raam zie ik niet meer.

Historical Court

History vs. History Memes

By Max Yvo van Meer

The court was gathered in the UHSK Chamber, with the judge sitting behind the board desk. Scores of people had come to witness this iconic moment in the history of both social media and historical awareness, but none of these people had bothered to inform Max about the proceedings. The judge looked at the crowd who barely had room to sit. "Where is he? He's always late." The board raised their shoulders and the crowd started to whisper amongst themselves. "Excuse me!" a voice came from the hall. Some students cursed as Max tried to push his way through the crowd. "I just want a damn cookie!" he yelped as he managed to reach the front. The Judge looked annoyed at him and Max was a bit befuddled by his presence. "Your honor...what's going on?" The Judge threw a folder at Max and he barely caught it. All it said on the front was History vs. History Memes. Max frowned. "Why are history memes being sued?" The crowd all looked at the Judge. "For severely misrepresenting history. And for a start, we are specifically suing one page that spreads this drivel...History Memes." Oh boy.

Step aside, Barack Obama, there's a new great orator in town.

"You, Mister van Meer, will be in charge of prosecuting this page." Max tried not to sweat but failed miserably. "Since we've been unable to deduce who runs this sham, he or she will be tried in absentia." Max could feel his head become an unhealthy shade of red. "Something the matter?" the Judge asked with one raised eyebrow. "No... not at all...just...give me a second to prepare." Max flipped through the file but it was just one meme after the other so that didn't really help. He closed it, threw it to the side and

climbed onto the coffee table. The crowd looked at him in anticipation. You could see the gears turning behind his eyes as he thought of something clever to say. "Memes..." the entire crowd leaned forward a bit. "Are..." everyone held their breath. "Not..." Max tried to come up with an extra word to buy some time but his entire vocabulary had been reduced to one word. "Bad." Step aside, Barack Obama, there's a new great orator in town. The crowd looked slightly confused at each other. "Let me explain." The Judge looked a bit irritated. "That's why you're here."

A witty text above a picture of Patrick or Spongebob is no foundation for an education.

"I understand the resistance to the idea of memes as a medium to educate, especially when it comes to history. Memes lack the two things historians hold so dear." Max added a pause and hoped someone who had passed Introduction to the Study of History would chip in with the answer. You might as well have waited for a unicorn to show up, so Max took matters into his own hands. "They barely provide context or explanation. At face value, this medium doesn't lend itself for education purposes." Some people, including the Judge, nodded in agreement. "From our first year, we are taught that history is complicated and that it should always be placed in its proper context. But we can't do that with memes! By definition, these short messages above witty quotes or funny pictures cannot capture the complexity of historical situations. You need to simplify historical events to keep it short." One of the people in the crowd raised his hand. "So they suck as a

medium to teach!” he remarked. Max hesitated but nodded slowly. “At first glance! Yes! Of course, they do, a witty text above a picture of Patrick or Spongebob is no foundation for an education but then again, neither are movies or tv shows or historical novels! Directors and authors dramatize historical events all the time! Shows think up new characters that will help the plot along, despite never having existed! Entire conversations are conjured up, just to make things more interesting...yes, memes are a flawed medium, but so are many others we hold in higher regard.”

He knocked over the fruit bowl, sending oranges flying through the room.

The Judge whacked his gavel and the crowd calmed down. “Mister van Meer, just because other media are flawed as well, that does not mean that these ridiculous pictures aren’t.” Max nearly fell off the coffee table as he turned around and he knocked over the fruit bowl, sending oranges flying through the room. “None of these examples are on their own. All have their flaws but if used properly, they can help in teaching people.” The Judge frowned. “They’re flawed.” Max raised his shoulders casually. “All media have their flaws, but we use them anyway. We show movies and documentaries in classrooms, and even our history books aren’t perfect.” Max took a look around the room and saw a lot of confused first year students. “Historians are influenced by their own background, their own ideals and views! But we accept these flaws, recognize them and we still make use of these media, and history memes should be no different.” The Judge scoffed at this reasoning. “What possible service could these provide?” Max got down from the coffee table and nearly slipped on an orange.

“I would argue that the most use we get from memes is that they nudge people to learn more! Who here among us understands every history meme?” One hand went up. “Except for you, Bart.” The hand went down again. “People are intrigued when they don’t understand a meme completely. It drives them to look further and do their own research, read an article or two and maybe watch a documentary! It creates historical awareness. And they aren’t meant to educate, they are meant to amuse.” Someone in the back stood up. “They barely do that!” Max turned on the spot again and nearly fell over the coffee table. “Shut up, Aşkın, I’m winning!” The Judge raised his eyebrow again as Max turned around again. “Yes, on its own, memes are a shit way to educate, but when you use it as one of your tools, there is nothing worse about it than many of the other popular media people use to educate themselves.” Max picked up a cookie. “And that’s where I rest my case.” Max stated as he made his way to the exit. “By the way, like History Memes!” Max stuck the cookie in his mouth and ran off while the Judge threw his gavel after him and the crowd immediately took their phones out and opened their facebook app. “Oh cool, it’s also on Instagram...” Meryem mumbled.

“Shut up, Aşkın, I’m winning!”

NACHT IN DE UB

EEN SPOOKVERHAAL DOOR RUTGER LOOF

MATTHIJS SCHRIKT WAKKER van de ringtone van z'n telefoon. Slaapdrongen neemt hij op. 'Waar blijf je nou man!', klinkt de luide stem van Tom. 'Wat?', antwoordt Matthijs verdwaasd. De slaap ebt langzaam weg uit z'n hersens en nu pas beseft hij waar hij zich bevindt. De vage herinnering van een paper en uren leeswerk dringen weer tot hem door. Hij was in de universiteitsbibliotheek gaan zitten om zich te kunnen focussen, in één van de speciale studeerruimtes achterin. Het was toen half vijf geweest. Nu is het pikkedonker in het studeerhok, afgezien van het elektronische licht van z'n mobieltje. 'Straks is alle drank op', klinkt de stem van Tom weer. Matthijs kijkt op de tijdsaanduiding bovenaan het telefoonscherm en ziet tot zijn verbazing twaalf uur 's nachts staan. Hij vloekt hardop. 'Dus kom je nog of wat?', klinkt Tom weer. 'Eh ja, ik kom eraan', stamelt Matthijs. 'Top, we zien je wel verschijnen.' En daarmee hangt zijn vriend op.

Snel stopt Matthijs zijn spullen in z'n rugzak en trekt zijn jas aan. Hij verbaast zich dat de conciërges hem niet gevonden hebben en de nare gedachte komt op dat de uitgang misschien wel dicht zit. Opnieuw vloekt hij hardop. Buiten hoort hij dat het stormt, waardoor zijn humeur tot een dieptepunt zakt. Hij stapt het hok uit en wil zich gaan haasten als hij merkt hoe koud het buiten het hok is. Zijn adem vormt wolkjes in de lucht. 'Ik snap dat de verwarming hier 's nachts niet aan hoeft maar dit is belachelijk', prevelt hij in zichzelf. Vastbesloten hier nu niet dood te willen vriezen loopt hij resoluut door. In de duisternis ziet Matthijs geen steek. Hij kan zelfs de vorm van de rijen boekenkasten amper onderscheiden in het donker. Terwijl hij de zaklamp op zijn mobieltje aanzet, daalt hij de trap naar de eerste verdieping af. Voorbij de geschiedenissectie loopt hij richting de laatste trap als hem opvalt dat er nog een ander licht uit een van de rijen kasten komt. 'Heeft iemand een laptop laten staan ofzo?', denkt hij. Hij merkt ook op dat hoe dichterbij hij komt hoe kouder de lucht lijkt te worden. De vorst dringt zelfs door zijn jas heen.

Langzaam kijkt hij om de hoek van de kast. Daar zit op de grond, omringd door een aantal boeken, een vrouw. Ze heeft een lichtblauwe zijden jurk aan, die uit de achttiende eeuw lijkt te stammen. Haar hele gestalte lijkt wel een onnatuurlijk wit licht uit te stralen, wat in sterk contrast staat met de pikzwarte duisternis om haar heen. Ze draagt een sluier die achterover is geslagen. Matthijs' adem stukt in zijn keel. In zijn hoofd gaan alarmbellen rinkelen. 'Dit kan niet. Dit is niet mogelijk, ik lig nog te dromen.' Toch kan Matthijs zijn

blik niet afwenden. Zijn ogen blijven strak naar de vrouw kijken. Bijna geforceerd perst hij een zacht 'hallo?' uit zijn keel maar in de ruimte galmen de woorden als klokken in een kerk. Langzaam draait de vrouw haar hoofd om. Bij de aanblik van haar gezicht verstijft Matthijs onmiddellijk.

Haar gelaat zou mooi zijn geweest, met bleke effen huid en bloedrode, volle lippen, ware het niet dat op de plaats van haar ogen twee gapende gaten zaten. De holle kassen staren Matthijs aan en laten een koude rilling over zijn ruggengraat lopen. Ze kijkt hem strak aan. En ondanks dat hij nu wel wil weggijken, voelt Matthijs zich gedwongen om naar haar gezicht te blijven kijken. De ogen van de vrouw lijken wel de toegangspoorten van de hel, alsof haar ziel van binnenuit al is opgeslokt door eeuwige duisternis. De rode lippen van de vrouw krullen zich om tot een lichte glimlach. Ze opent haar mond en spreekt tot Matthijs, in een lege, bijna holle stem, alsof deze niet uit haarzelf komt maar van ergens ver vandaan. 'Heeft u dit boek al gelezen?' Matthijs voelt hoe zijn stem onwillig overgaat tot een hese 'N... n... nee.' 'Oh,' klinkt de holle stem van de vrouw weer, nu met een vage ondertoon van ophemeling. 'Kunnen we het dan misschien samen lezen?' vraagt ze, bijna hoopvol.

Nog voor Matthijs überhaupt kan verwerken wat hem zojuist gevraagd is en nog voor hij de totale onredelijkheid van de situatie kan bevatten, flitst de bliksem van buitenaf. Voor een fractie van een seconde is de duisternis verdwenen en baadt de gehele ruimte in een wit licht. Matthijs slaakt een gil. Waar de verschijning van de vrouw heeft gestaan, ziet hij in het bliksemlicht nu een skelet. De mooie jurk hangt als gerafelde slierten om haar lege karkas. Dezelfde holle oogkassen staren hem nog steeds aan, haar rode lippen vervangen door een dode grijns op haar schedel.

Zodra de ruimte weer duister is, is ze verdwenen. Het boek dat ze in haar handen had, valt met een doffe klap op de grond. Het geluid schokt Matthijs weer in beweging, alsof de onzichtbare kracht die hem gevangen hield is opgeheven. Hij draait zich meteen om en zet het op een sprinten. Als een bezetene rent hij door de hal, voorbij de computers, langs de servicebalie door de poortjes. Hij slaat linksaf en dankt God als de dubbele glazen klapdeuren opengaan. Hij wordt in zijn gezicht geraakt door de gierende regen en kou. Matthijs wil meteen doorlopen naar het hek bij het oude rokershok, als hij plotseling blijft staan. Bijna ongewild draait hij zich langzaam om en kijkt door de glazen deuren weer terug de bibliotheek in.

Daar staat, voor de glazen deuren, de vrouw. Ze kijkt hem nog steeds met haar holle ogen strak aan. Haar bloedrode lippen vormen een droevige blik. Heel even lijkt het alsof ze haar hand opheft om naar hem te zwaaien. Dan draait ze zich langzaam om en beweegt zich weer terug naar de bibliotheek. Het lijkt alsof ze niet loopt maar zweeft. Haar jurk schrijdt over de vloer zonder dat daaronder benen bewegen. Langzaam verdwijnt haar witte gloed tussen de rijen boeken, totdat het van binnen weer pikzwart is.

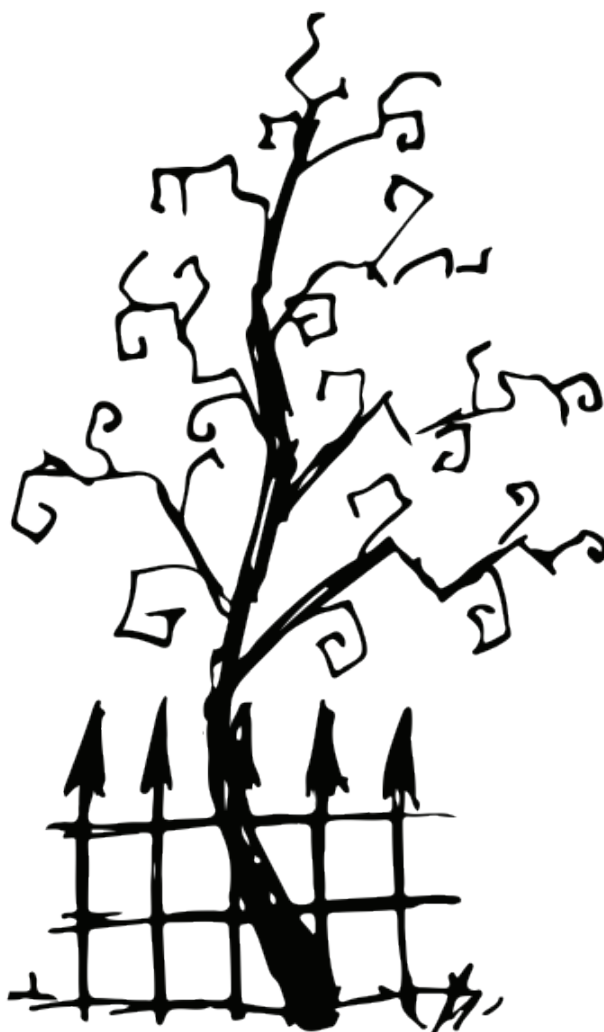
Dan krijgt Matthijs weer de controle terug over zijn ledematen en draait zich meteen weer om. Hij kijkt naar het hek met de punten en beseft dat hij daar overheen moet klimmen om weg te komen. Weg van hier, de bibliotheek die is veranderd in de poort van de onderwereld. Hij neemt een aanloop en met een sprong hangt hij al aan de toppen van de punten. Hij hijst zich met ongekennde kracht omhoog en gooit zijn gewicht over de rand naar beneden. In de onzorgvuldigheid en haast blijft zijn been echter haken achter één van de punten, waardoor hij het kille staal van de speerpunt dwars door zijn onderbeen voelt. De punt scheurt zijn been finaal open, waardoor hij als een zak aardappelen naar beneden tuimelt. De landing mislukt. Met een klap komt hij op de grond terecht. Alles wordt zwart.

Matthijs schrikt wakker van het geluid van zijn wekker. Hij ligt, badend in het zweet, in bed. Hij heft zijn hoofd op en kijkt om zich heen. Hij herkende in het donker de contouren van zijn bureau en kledingkast. Hij zet zijn wekker uit en plofte weer terug op bed. 'Nachtmerrie', denkt Matthijs. 'Gewoon een hele erge nachtmerrie'. Opeens voelt hij een snerpande pijn in zijn been. Hij slaat zijn deken opzij en ziet hoe zijn lakens rood besmeurd zijn met bloed, dat uit de gapende wond naast zijn rechterknie sijpelt. 'Godver', kreunt hij terwijl hij uit zijn bed hinkelt. Hij realiseert zich dat hij dezelfde kletsnatte kleding aanheeft als in zijn nachtmerrie.

Matthijs ontdoet zich van zijn kapotgescheurde kloffie, stapt de douche in en laat warm water over zijn hele lichaam stromen. Hij leunt tegen de douchewand aan en probeert zich te herinneren hoe hij is thuisgekomen maar alles van voor de nachtmerrie is een zwart gat in zijn geheugen. 'Hoe ben ik thuisgekomen? Waarom bloedt mijn been?' Zou de nachtmerrie dan toch...? Maar dat kan helemaal niet, spoken bestaan niet. 'Ik heb me waarschijnlijk bezeerd na het drinken of zo', rationaliseert Matthijs in zichzelf.

Nadat hij zich heeft afgedroogd en zijn wond heeft verzorgd, wil hij zijn lakens schoonmaken. Dan ziet hij vanuit zijn ooghoek iets liggen op het bureau. Het is een kopie van Steven Kings *The Shining*. 'Ik heb dat boek niet...' Met trillende handen pakt hij het op en slaat het open. Het valt halverwege de bladzijden open door een boekenlegger. Als Matthijs die tussen de bladzijden uithaalt ziet hij dat het een lapje stof is van een lichtblauwe, vakkundig gestikte zijde.

Twee weken later doen de bouwvakkers die de universiteitsbibliotheek aan het renoveren zijn een schokkende ontdekking. In de vloer van het oude gedeelte van de bieb, is een lichaam gevonden. Het skelet van een vrouw in lichtblauwe zijden jurk, die is vergaan tot slierten. Aan de schedel is te zien dat haar ogen tijdens een marteling zijn verwijderd. De forensisch patholoog concludeert dat het lijk uit de achttiende eeuw stamt.

Dag

we stonden zomaar wat te dralen
terwijl we bussen moesten halen

de tijd tikte weg
wij bleven staan
glimlachten wat
wilden niet gaan

tot een stil moment werd verbroken
door een met tegenzin gesproken

‘tot snel’

Maud Roelse

In opstand

